

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 5 czerwca 2025 r.

Poz. 3553

UCHWAŁA NR XIV/96/25 RADY GMINY RZEZAWA

z dnia 26 maja 2025 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1292 z późn. zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028, zaopiniowany pozytywnie przez Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Michał Góra

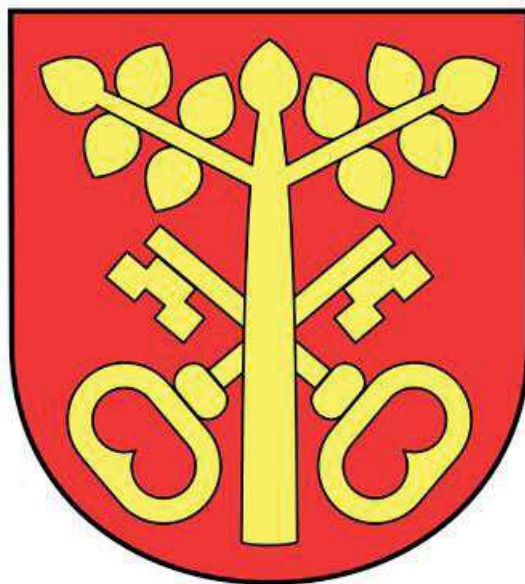
ZAŁĄCZNIK NR 1

DO UCHWAŁY NR XIV/96/25

RADY GMINY RZEZAWA

Z DNIA 26 maja 2025 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY RZEZAWA NA LATA 2025-2028

Gmina Rzezawa, 2024 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Spis treści

1.	Wstęp	4
2.	Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	5
3.	Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.....	6
4.	Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	13
4.1.	Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	13
4.2.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	16
5.	Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	21
5.1.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych Gminy Rzeszawa).....	21
5.2.	Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy.....	27
5.2.1.	Charakterystyka ogólna Gminy Rzeszawa	27
5.2.2.	Zarys historii obszaru Gminy.....	30
5.2.3.	Krajobraz kulturowy	35
5.2.3.	Zestawienie obiektów z terenu Gminy wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego.....	45
5.2.4.	Zestawienie obiektów z terenu Gminy Rzeszawa wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków	48
5.2.5.	Zabytki ruchome	50
5.2.6.	Zabytki archeologiczne	50
5.2.7.	Dziedzictwo niematerialne.....	69
6.	Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń	71
7.	Stopień realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Rzeszawa na lata 2020-2023	73
8.	Założenia programowe	74
7.1.	Priorytety i kierunki działań oraz działania w ramach Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028.....	75
8.	Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.....	79
9.	Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami	80

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

10.	<i>Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami</i>	81
11.	<i>Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków</i>	94
	<i>Załącznik nr I – wykaz zabytków nieruchomych</i>	96
	<i>Spis tabel</i>	110
	<i>Spis rysunków</i>	110

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

1. Wstęp

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292 z późn. zm.) gmina ma obowiązek sporządzić gminny program opieki nad zabytkami. Program ten jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Działania te określone są w odniesieniu do całej gminy, jako jednostki podziału administracyjnego. Dotyczą nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców. Głównym beneficjentem realizacji programu jest społeczność lokalna, a rolą programu jest wzbudzenie w lokalnej społeczności świadomości wspólnoty kulturowej poprzez uświadamianie mieszkańcom znaczenia lokalnych wartości kulturowych.

Program określa kierunki działań w zakresie opieki nad zabytkami: wskazuje konieczne do wykonania zadania i sugeruje sposoby ich realizacji poprzez określenie podstawowych działań organizacyjnych, finansowych, promocyjnych i ochronnych. Istotnym celem programu jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznie poprawy w zakresie stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy. Aby program mógł być w pełni realizowany, ważne jest zaangażowanie mieszkańców w opiekę nad zabytkami, za które odpowiedzialne będą władze gminy.

Program powinien pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Współpraca środowisk samorządowych, konserwatorskich i lokalnych przy realizacji programu przynieść powinna wszystkim stronom wymierne korzyści: zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, polepszenie stanu obiektów zabytkowych, zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych, ostatecznie prowadząc do wzrostu rozwoju społeczno-gospodarczego.

Gminny program opieki nad zabytkami jest opracowywany na 4 lata. Co 2 lata Wójt sporządza sprawozdanie z realizacji programu, które przedstawia Radzie Gminy. Kolejne sporządzane programy opieki powinny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu kulturowego oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028 jest dokumentem aktualizującym Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rzezawa na lata 2020-2023.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami są przepisy wynikające z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292 z późn. zm.). Zapis w ustawie mówi jasno, że zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.

Program ma na celu, w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego, dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program jest potem ogłaszany w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Z realizacji programu zarząd województwa, powiatu i gminy (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Podstawę prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami stanowią trzy poniższe ustawy:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

Ustawa zasadnicza stanowi fundament systemu ochrony dziedzictwa narodowego w Polsce (art. 5), stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury (art. 6 ust. 1), wskazuje, że ochrona środowiska (w tym zabytków) jest konstytucyjnym obowiązkiem państwa i każdego obywatela (art. 86).

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292 z późn. zm.)

Ustawa stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, określa politykę zarządzania zabytkami oraz wyznacza główne zadania państwa oraz obywateli. Wprowadza pojęcia ochrony zabytków i opieki nad nimi (art. 3).

W myśl ustawy ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu (art. 4):

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania (art. 6):

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 2) zabytki ruchome będące, w szczególności:
 - a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - e) materiałami bibliotecznymi,
 - f) instrumentami muzycznymi,
 - g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
 - a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - b) cmentarzyskami,
 - c) kurhanami,
 - d) reliktnymi działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formami ochrony zabytków są (art. 7):

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

i osadniczej (art. 16 ust.1). Rada gminy ogłasza w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o podjęciu prac nad utworzeniem parku kulturowego, określając formę, miejsce i termin składania wniosków dotyczących projektu uchwały o utworzeniu parku kulturowego, nie krótszy jednak niż 21 dni od dnia ogłoszenia (art. 16 ust.1a). Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 17 ust. 1 (art. 16 ust.2). Wójt (burmistrz, prezydent miasta), w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy (art. 16 ust.3). W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem (art. 16 ust.4). Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być utworzony (art. 16 ust.5). Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (art. 16 ust.6).

Na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące (art. 17 ust.1):

- 1) prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
- 2) zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 3a) zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury;
- 4) składowania lub magazynowania odpadów.

W razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości na skutek ustanowienia zakazów i ograniczeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 131-134 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 1292) (art. 17 ust.2).

Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 18 ust.1). W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, w szczególności (art. 18 ust.2):

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę (art. 19 ust.1):

- 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę (art. 19 ust.1a):

- 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności (art. 19 ust.1b):

- 1) ochronę zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) ochronę zabytków nieruchomości, innych niż wymienione w pkt 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.

W przypadku, gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1 (art. 19 ust.2). W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków (art. 19 ust.3).

Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu (art. 20). Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy (art. 21).

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków (art. 22 ust.1). Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa (art. 22 ust.2). Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku (art. 22 ust.3). Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy (art. 22 ust.4). W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte (art. 22 ust.5):

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Właściwy dyrektor urzędu morskiego prowadzi ewidencję zabytków znajdujących się na polskich obszarach morskich w formie zbioru kart ewidencyjnych (art. 22 ust.6).

Organami ochrony zabytków są (art. 89):

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu, którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465)

Zapis w ustawie informuje, że zaspokajanie potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne gminy obejmują zagadnienia związane z ochroną zabytków jak i opieką nad zabytkami (art. 7 ust.1, pkt 9).

Dodatkowe uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zawierają m.in.:

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz. 1130)

Ustawa precyzuje, co powinno być uwzględniane podczas sporządzania planu ogólnego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także ustaleniach lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym należy uwzględnić wymagania dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, a także dóbr kultury współczesnej.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. 2024 poz. 725 z późn. zm.)

Ustawa traktuje zabytki w sposób szczególny i podkreśla fakt, że obiekt budowlany należy projektować i budować, zapewniając ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54)

Ustawa wskazuje, że ochrona środowiska polega na zachowaniu wartości kulturowych. Dodatkowo ustanawia, iż prognoza oddziaływania na środowisko, sporządzana przy okazji opracowywania: polityk, strategii, planów lub programów powinna: określać, analizować i oceniać przewidywane, znaczące oddziaływanie na środowisko, a także zabytki.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478 z późn. zm.)

Ustawa określa m. in. procedury dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską. Wojewódzki konserwator zabytków wdaje zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów z terenów nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków.

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2024 poz. 1145 z późn. zm.)

Ustawa mówi, że jednym z celów publicznych jest opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz precyzuje, jakie działania wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. 2024 poz. 87)

W rozumieniu niniejszej ustawy działalność kulturalna polega na upowszechnianiu i ochronie kultury. Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. Ustawa określa, że sprawowanie opieki nad zabytkami jest jednym z podstawowych zadań instytucji kultury oraz, że prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. 2024 poz. 1491 z późn. zm.)

Ustawa informuje, że gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe/stowarzyszenia.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zawierają:

Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. 2022 poz. 385 z późn. zm.)

Ustawa zawiera zapisy o przechowywaniu, zabezpieczaniu i udostępnianiu zabytków. Ustawa mówi, iż Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określa, w drodze rozporządzenia, zakres, formy i sposób ewidencjonowania zabytków w muzeach.

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. 2022 poz. 2393)

Biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe oraz służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy, które zawiera:

Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. 2020 poz. 164).

Narodowy zasób archiwalny służy nauce, kulturze, gospodarce narodowej oraz potrzebom obywateli. Nadzór nad narodowym zasobem archiwalnym sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego za pośrednictwem Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.

Akty wykonawcze:

- Rozporządzenie Ministra Kultury z 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 roku Nr 30, poz. 259),
- Rozporządzenie Ministra Kultury z 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 roku Nr 71, poz. 650),
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków (Dz. U. z 2004 roku Nr 75, poz. 706),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiego Komitetu Doradczego (Dz. U. z 2004 roku Nr 102, poz. 1066),
- Rozporządzenie Ministra Kultury z 10 maja 2004 r. w sprawie rzeczoznawców Ministra Kultury w zakresie opieki nad zabytkami (Dz.U. 2019 poz. 1811),
- Rozporządzenie Ministra Kultury z 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 roku Nr 212. poz. 2153),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie wzorów dokumentów oceny wskazującej czas powstania zabytku, wyceny zabytku oraz potwierdzenia wwozu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2019 poz. 1470).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę (Dz. U. z 2011 roku Nr 89, poz. 510),

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. 2021 poz. 56),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2021 poz. 81).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028, jest spójny ze strategicznymi celami państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Cele te wymienione są w dokumentach poniżej:

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026 (Uchwała Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 2023 r.)

Celem programu jest zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami poprzez m.in. ochronę i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości, podnoszenie wiedzy o zasobach zabytkowych kraju, cyfryzację i podniesienie jakości prowadzonych postępowań administracyjnych czy zwiększenie zastosowania nowych technologii.

Najważniejsze cele programu:

Ochrona i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości poprzez m.in.:

- model i system wartościowania zabytków;
- plany zarządzania dla pomników historii;
- wsparcie procesu tworzenia planów ochrony parków kulturowych;
- system bezpieczeństwa zabytków;
- projektowanie konserwatorskie.

Cyfryzacja i podniesienie jakości prowadzenia postępowań administracyjnych poprzez m.in.:

- cyfryzację procesu inwestycyjno-budowlanego w zakresie ochrony zabytków;

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

- opracowanie i realizację programu szkoleń specjalistycznych dla pracowników wojewódzkich urzędów ochrony zabytków.

Zwiększenie zastosowania nowych technologii w ochronie zabytków poprzez m.in.:

- wdrożenie i rozwój programu wsparcia zarządzania dziedzictwem archeologicznym (AZP+);
- digitalizację i udostępnianie zasobu archiwalnego;
- rozwój portalu zabytek.pl.

Edukacja i podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego poprzez m.in.:

- włączenie edukacji ochrony zabytków do programów nauczania w szkołach;
- kampanie społeczno-edukacyjne dotyczące zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego;
- wsparcie merytoryczne służb mundurowych oraz organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących przestępczości przeciwko zabytkom.

Wzmacnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych poprzez m.in.:

- wsparcie procesu tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami;
- warsztaty konserwatorskie – praktyka prac konserwatorskich;
- wzmacnianie kompetencji zawodów rzemieślniczych;
- inwestycje w obiektach zabytkowych – szkolenia dla samorządów.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.)

Znaczenie dokumentu w kontekście programu opieki nad zabytkami jest istotne, gdyż jednym z ustawowych celów programów opieki nad zabytkami jest włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.

Koncepcja kładzie nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Dokument formułuje również zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa. Uwzględnia także problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego w systemie kształtowania prawidłowej polityki przestrzennej.

Jako cele polityki przestrzennej w aspekcie ochrony zabytków wskazano:

- ograniczenie presji urbanizacyjnej na obszary dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, poprzez rozwój narzędzi wspierania finansowego ochrony przyrody i krajobrazu;

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

- wprowadzenie systemu standardów zabudowy i zagospodarowania terenu na obszarach o niższym reżimie ochronnym;
- wprowadzenie narzędzi kompensacji utraconych korzyści ekonomicznych na terenach o wysokich restrykcjach konserwatorskich;
- wspieranie rewitalizacji zdegradowanych przestrzeni.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 (Uchwała Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r.)

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 (SRKS) stanowi kontynuację i aktualizację przyjętej uchwałą nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

Diagnoza w zakresie objętym programowaniem strategicznym opiera się na trzech obszarach:

- obszar 1: współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
- obszar 2: kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
- obszar 3: kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

W obszarze 2 kultura wskazano m.in. na zły stan zabytków oraz niewykorzystany potencjał szlaków kulturowych (tylko niespełna 1/3 obiektów zabytkowych figurujących w rejestrze krajowym nie wykazuje objawów zniszczenia). Jednocześnie wskazano także na rosnący potencjał muzeów w zakresie budowania kapitału społecznego, które zarówno w Polsce, jak i na świecie, odgrywają również coraz ważniejszą rolę w kształtowaniu świadomości historycznej i tożsamości narodowej.

Jako cel główny SRKS wskazała wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Cel główny SRKS realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:
 - Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,
 - Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.
- Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:
 - Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,
 - Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,
 - Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,
 - Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,
 - Wzmacnianie promocji kultury polskiej za granicą.
- Cel szczegółowy 3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.
 - Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,
 - Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

- Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028 wykazuje spójność zarówno z programami o charakterze wojewódzkim, jak i powiatowym, a w szczególności z następującymi programami strategicznymi i ich celami:

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025 został przyjęty uchwałą nr LVI/800/22 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 4 lipca 2022 r.

Program obejmuje obszar województwa małopolskiego w jego administracyjnych granicach i stanowi naturalną kontynuację wcześniejszych dokumentów programowych.

Dokument wyznacza priorytety i kierunki działań, które powinny być odniesieniem dla innych programów i projektów realizowanych przez interesariuszy działających na rzecz dziedzictwa kulturowego regionu, dając impuls do współpracy i budowania regionalnej sieci dla zintegrowanych, spójnych i kompletnych działań na rzecz krajobrazu kulturowego Małopolski.

Motto: MAŁOPOLSKA – WARTO WCIAŻ MOCNIEJ SIĘ ZAKORZENIAĆ.

Wizja 2025 (wąska): Małopolanie dumni z zadbanej przestrzeni kulturowej, którą uważają za wspólne dobro i chcą mądrze pomnażać.

Wizja 2025 (szeroka): Małopolska jest silna świadomością dziedzictwa kulturowego, jego wagi i wartości. Jej mieszkańcy i mieszkańcy są z niego dumni, otaczają je troską, a czerpiąc z niego inspiracje, wzbogacają swoją tożsamość w nowych czasach. Unikatowość regionu i jego wielorakie historyczne konteksty, w tym cenna wielokulturowość, dają Małopolanom silną pozycję i są impulsem przemian – mentalnych, społecznych, gospodarczych, ekonomicznych, technologicznych. Świadomość dziedzictwa kulturowego i dbałość o nie, w tym troska o krajobraz kulturowy Małopolski, są mocnym fundamentem rozwoju regionu.

Misja: Pielęgnowanie i przywracanie wartości cennych elementów krajobrazu kulturowego Małopolski, kreowanie poczucia regionalnej tożsamości, wzmacnianie odpowiedzialności obywatelskiej za kulturową spuściznę pokoleń oraz stworzenie spójnego systemu ochrony i opieki nad dziedzictwem.

Misja Programu realizowana będzie poprzez cel strategiczny: Harmonijne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego Małopolski dla sprostania wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości oraz zapewnienia wysokiej jakości życia Małopolan oraz 3 cele operacyjne:

1. Skuteczną ochronę zasobów dziedzictwa i wartości kulturowych regionu;

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

2. Efektywne zarządzanie regionalną przestrzenią kulturową;
3. Kompetentną edukację i promocję w zakresie wartości dziedzictwa kulturowego.

W ramach wyznaczonych celów określono 6 priorytetów oraz 35 kierunków działań (wraz z propozycjami wybranych przedsięwzięć), które stanowią wytyczne horyzontalne ułatwiające prowadzenie skutecznej polityki ochrony regionalnego dziedzictwa oraz sprawowania właściwej opieki właścicielskiej nad posiadanymi dobrami kulturowymi.

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Strategia została przyjęta 17 grudnia 2020 r. przez Sejmik Województwa Małopolskiego. Wizja zakłada, że Małopolska stanie się: regionem równych szans i wszechstronnego rozwoju Małopolan, nowoczesnej gospodarki, odpowiedzialnie podchodzącym do zasobów środowiska naturalnego, silnym aktywnością swych mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości, zachowującym swoją tożsamość i aktywnie działającym na rzecz integracji europejskiej.

Szczególne miejsce w strategii zajmują Małopolanie oraz ich rodziny. Zasadniczym punktem odniesienia dla działań wspierających rozwój regionu, będzie wyrównywanie szans rozwojowych małopolskich rodzin. Dlatego też wszelkie aktywności samorządu województwa zmierzające do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, jak i terytorialnym, inicjowane będą z myślą o małopolskich rodzinach.

Strategia zakłada podjęcie działań w ramach 5 obszarów:

1. Małopolanie: działania na rzecz wsparcia rodzin, opieki zdrowotnej, poprawy bezpieczeństwa, rozwoju sportu i rekreacji, ochrony dziedzictwa i uczestnictwa w kulturze, rozwoju edukacji oraz wspierania aktywności zawodowej.
2. Gospodarka: działania mające na celu podniesienie innowacyjności i konkurencyjności regionu, wsparcie turystyki, realizacji inwestycji z zakresu zintegrowanego i zrównoważonego transportu, rozwój cyfryzacji oraz wprowadzanie gospodarki o obiegu zamkniętym.
3. Klimat i środowisko: działania skoncentrowane na ograniczaniu zmian klimatycznych (w tym poprawie jakości powietrza, rozwoju OZE i efektywności energetycznej), zrównoważonym gospodarowaniu wodami, ochronie bioróżnorodności i krajobrazu Małopolski oraz edukacji ekologicznej.
4. Zarządzanie strategiczne rozwojem: działania koncentrujące się na zbudowaniu funkcjonalnego systemu zarządzania rozwojem województwa, współpracy i partnerstwa oraz promocji regionu.
5. Rozwój zrównoważony terytorialnie: działania adresowane do miast i obszarów wiejskich oraz ukierunkowane na zrównoważony rozwój przestrzenny, spójność wewnątrz regionalną i dostępność.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Cel główny: Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym

Realizacja głównego celu oparta na działaniach w pięciu obszarach, dla których wyznaczono cel strategiczny wraz z kierunkami działań. Dla ochrony dziedzictwa kulturowego opracowano następujące kierunki działań:

Obszar – MAŁOPOLANIE

Główne kierunki działań:

4.1. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego:

4.1.1. Ochrona i opieka nad zabytkami nieruchomymi i ruchomymi.

4.1.2. Działania na rzecz nadawania obiektom zabytkowym nowych funkcji użytkowych, m.in. związanych z działalnością kulturalną, edukacyjną oraz turystyczną.

4.1.3. Dokumentowanie, zachowywanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego i materialnego, w tym wprowadzenie otwartej licencji dla wzorów etnograficznych w oparciu o formy i motyw ludowe.

4.1.4. Wspieranie twórców ludowych, rzemiosła oraz produktów tradycyjnych i regionalnych.

4.1.5. Zapewnienie ochrony i właściwego wykorzystania obiektów zaliczanych do dóbr kultury współczesnej.

4.2. Zmiana jakości usług i dostosowanie oferty kultury do zmieniających się potrzeb odbiorców:

4.2.1. Poprawa jakości istniejącej oraz budowa nowej infrastruktury kultury, a także adaptacja obiektów na cele kulturalne.

4.2.2. Tworzenie wspólnej oferty kulturalnej w ramach współpracy pomiędzy podmiotami kultury (sieciowanie).

4.2.3. Poprawa otwartości instytucji kultury na różne potrzeby osób, w tym rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami, seniorów.

4.2.4. Zwiększanie różnorodności oferty instytucji kultury i wprowadzanie propozycji interdyscyplinarnych, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w celu podnoszenia dostępności i atrakcyjności oferty.

4.2.5. Wspieranie aktywności twórców i animatorów kultury w łączności z odbiorcami.

4.2.6. Wsparcie rozwoju kadr kultury, w tym animatorów kultury, menadżerów kultury i osób zajmujących się działalnością naukowo-badawczą w instytucjach kultury.

4.2.7. Wzmocnienie kooperacji podmiotów działających w obszarze kultury z podmiotami przemysłów kreatywnych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

4.2.8. Optymalizacja mechanizmów zarządzania podmiotami działającymi w obszarze kultury i dziedzictwa.

4.3. Wzmocnienie edukacji kulturalnej:

4.3.1. Rozwijanie programów edukacji kulturalnej, ukierunkowanych na zróżnicowane grupy odbiorców, wspierających kształtowanie potrzeb i postaw oraz umożliwiających świadome i aktywne uczestnictwo w kulturze.

4.3.2. Stymulowanie współpracy podmiotów sektora edukacji i kultury dla realizacji programów i propozycji kulturalnych rozwijających umiejętności uniwersalne, w szczególności kompetencje kreatywne dzieci i młodzieży.

4.3.3. Wspomaganie lokalnych inicjatyw i form twórczego uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych.

4.3.4. Stymulowanie międzypokoleniowej wymiany wartości kulturowych poprzez różnorodne inicjatywy społeczne.

4.4. Zachowanie i budowa tożsamości mieszkańców w oparciu o potencjał innowacyjny i tradycję:

4.4.1. Kreowanie i organizowanie wydarzeń kulturalnych służących pielęgnowaniu polskości oraz rozwojowi i kształtowaniu świadomości narodowej i regionalnej mieszkańców.

4.4.2. Koordynacja i wsparcie marketingowe wydarzeń kulturalnych inicjowanych przez społeczności i instytucje lokalne.

4.4.3. Ożywianie potencjałów drzemących w społecznościach lokalnych, w tym na terenach peryferyjnych, np. górskich, poprzez inicjatywy kulturalne, m.in. organizowanie muzeów domowych i ekomuzeów.

Obszar – GOSPODARKA

Główne kierunki działań:

3.1. Turystyka miejska i kulturowa:

3.1.1. Tworzenie kompleksowej oferty turystycznej w oparciu o marki regionalne i terytorialne – pakietowanie i sieciowanie.

3.1.2. Rozszerzenie oferty turystycznej o usługi towarzyszące.

3.1.3. Poprawa jakości ofertowanych usług turystycznych (społeczna certyfikacja i znak jakości).

3.1.4. Wzmocnienie istniejących produktów oraz potencjału oferty pielgrzymkowej.

3.1.5. Wsparcie i promocja rozwiązań przyjaznych dla środowiska.

3.2. Sport i rekreacja:

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

- 3.2.1. Rozwój infrastruktury sportowej i turystycznej, w tym na potrzeby turystyki rowerowej, górskiej i wodnej.
- 3.2.2. Wsparcie infrastruktury towarzyszącej na szlakach rowerowych i górskich oraz trasach turystycznych.
- 3.2.3. Ujednolicenie zasad tworzenia i udostępniania szlaków rowerowych i turystycznych.
- 3.2.4. Stworzenie oferty specjalistycznej, opartej o turystykę aktywną oraz rozwój zainteresowań i umiejętności.
- 3.2.5. Wsparcie i rozwój miejsc aktywnego spędzania czasu (np. parki, kąpieliska, siłownie na wolnym powietrzu, skateparki, tory pumptrackowe, tężnie, punkty widokowe i biwakowe, miejsca obsługi turystów).
- 3.3. Turystyka biznesowa:
 - 3.3.1. Utworzenie instytucji zajmującej się pozyskiwaniem i obsługą kongresów oraz inwestycji turystycznych.
 - 3.3.2. Zaproponowanie nowoczesnej oferty turystyki biznesowej.
 - 3.3.3. Wzmocnienie wizerunku Małopolski jako destynacji przemysłu spotkań.
 - 3.3.4. Organizacja wydarzeń sportowych (w szczególności Igrzysk Europejskich w 2023 roku), kulturalnych i biznesowych najwyższej rangi.
- 3.4. Turystyka zdrowotna:
 - 3.4.1. Podniesienie jakości usług w małopolskich uzdrowiskach.
 - 3.4.2. Rozwój kompleksowej oferty sprzedażowej w oparciu o zabiegi uzdrowiskowe, spa i wellness.
 - 3.4.3. Rozwój oferty turystycznej w oparciu o występujące złoża wód geotermalnych i mineralnych.
 - 3.4.4. Rozbudowa oferty typu slow tourism, eko i agroturystyki.
- 3.5. Zintegrowany system współpracy, promocji, informacji i zarządzania w turystyce:
 - 3.5.1. Zainicjowanie forum środowisk turystycznych.
 - 3.5.2. Promocja „dobrych praktyk” w turystyce.
 - 3.5.3. Promocja partnerstwa publiczno-prywatnego w turystyce.
 - 3.5.4. Tworzenie warunków dla współpracy i wymiany doświadczeń przez przedsiębiorców.
 - 3.5.5. Stworzenie otoczenia prawnego, organizacyjnego i finansowego dla funkcjonowania Regionalnych i Lokalnych Organizacji Turystycznych w województwie.
 - 3.5.6. Wspieranie rozwoju kadr dla turystyki.
 - 3.5.7. Intensyfikacja cyfryzacji oferty turystycznej.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

3.5.8. Wprowadzanie nowych funkcji i rozwój systemu informacji turystycznej.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego został przyjęty uchwałą nr XLVII/732/18 przez Zarząd Województwa Małopolskiego dnia 26 marca 2018 r.

Plan zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym instrumentem regionalnej polityki przestrzennej, której kształtowanie i prowadzenie należy do zadań samorządu województwa. Podstawowym zadaniem planu jest określenie celów, zasad oraz kierunków gospodarowania przestrzenią województwa, stanowiące rozwinięcie długofalowej polityki regionalnej.

W tomie pierwszym (Uwarunkowania rozwoju przestrzennego), w podrozdziale Uwarunkowania kulturowe, zostały wskazane elementy, które miały wpływ na bogate dziedzictwo kulturowe tego regionu. Składają się na nie zarówno zabytki architektury, budownictwa, sztuki, archeologii (sfera materialna), ale także tradycje oraz zwyczaje (sfera niematerialna). Teren województwa małopolskiego jest bogaty w obiekty i zespoły zabytkowe. Zachowały się tu liczne przykłady architektury sakralnej, obiekty rezydencjonalne, obronne, mieszkalne, użyteczności publicznej, zabytki techniki, etnograficzne oraz układy przestrzenne miast, wsi i uzdrowisk.

Zgodnie z założeniami Planu, dziedzictwo kulturowe stanowić ma trwały element krajobrazu województwa małopolskiego. Wśród tematycznych celów wymienić można między innymi:

- ochronę i rewitalizację zasobów dziedzictwa kulturowego dla podniesienia poziomu wiedzy, świadomości historycznej oraz edukacji społeczeństwa, a także możliwości ich wykorzystania;
- wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla ochrony tożsamości regionalnej oraz promocji województwa i jego rozwoju gospodarczego;
- kształtowanie harmonijnego krajobrazu poprzez prawidłowe kształtowanie struktur przestrzennych od skali urbanistycznej po rozwiązania architektoniczne.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych Gminy Rzeszawa)

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028, jest zbieżny z dokumentami gminy o charakterze strategicznym i opracowaniami wyznaczającymi kierunki polityki przestrzennej gminy oraz zawierającymi ustalenia dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego, opisanymi poniżej:

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzezawa

Dla ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej gminy Rzezawa uwzględnia się utworzenie następujących stref ochrony konserwatorskiej:

Strefę A – ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych,

Strefę B – ochrony konserwatorskiej zachowanych zasobów kulturowych,

Strefę C – ochrony krajobrazu integralnie związanego z obiektem.

Strefa A – ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych – wyznaczona dla:

- układu zabudowy w centrum wsi Rzezawa z zespołem obiektów zabytkowych: Kościół Parafialny p.w. Św. Trójcy i Św. Leopolda (wpisany do rejestru zabytków – nr rej. A-124 z dnia 27.03.1969 r.), plebania i zabudowania gospodarcze przykościelne (ujęte w ewidencji zabytków), cmentarze - zabytkowy i współczesny wraz z otoczeniem naturalnym i kulturowym,
- układu zabudowy w centrum wsi Okulice z zespołem obiektów zabytkowych: dzwonnica drewniana przy kościele (wpisana do rejestru zabytków – nr rej. A-111 z dnia 20.02.1969 r.), Kościół parafialny p.w. NMP w Okulicach (ujęty w ewidencji zabytków) wraz z otoczeniem naturalnym i kulturowym.

Strefa B - ochrony konserwatorskiej zachowanych zasobów kulturowych – wyznaczona dla:

- obszarów koncentracji zabudowy tradycyjnej w pobliżu centrum miejscowości: Borek, Jodłówka, Krzczów, Ostrów Królewski, Okulice, Łazy,
- zespołu podworskiego w Krzczowie.

Strefa C - ochrony krajobrazu integralnie związanego z obiektem – wyznaczona dla:

- cmentarzy epidemicznych w Borku wraz z ich przedpolami widokowymi,
- cmentarza epidemicznego w Jodłówce wraz z przedpołem widokowym.

Jednocześnie określono zabiegi ochronne i kształtujące wartości krajobrazu kulturowego według metody JARK-WAK:

– Park Kulturowy „PK” – dla miejscowości Rzezawa; celem ustanowienia parku jest potrzeba zachowania ciągłości tradycji krajobrazu, umożliwienie jego rozwoju zgodnie z tradycjami regionu oraz zapewnienie odpowiedniej ekspozycji zabytkowego centrum wsi w lokalnej strukturze osadniczej, poprzez:

- indywidualną ochronę obiektów i zespołów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji zabytków,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

- podporządkowanie działań planistycznych i inwestycyjnych w obrębie centrum wsi ochronie zabytków i dóbr kultury,
 - ochronę walorów przyrodniczych, widokowych i funkcjonalnych w obrębie przedpola widokowego;
- Strefa Ochrony Konserwatorskiej „SOK” – dla miejscowości: Borek, Bratucice, Dębina, Jodłówka, Krzeczów, Łazy, Okulice, Ostrów Królewski; wyznaczone do objęcia strefą SOK sołectwa wymagają zarówno indywidualnej ochrony obiektów i zespołów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków, jak również ochrony warunków przyrodniczych, widokowych i funkcjonalnych w ich otoczeniu;
- Strefa Integracji Konserwatorskiej „SIK” – dla miejscowości Buczków i Dąbrówka; wyznaczenie do objęcia strefą SIK powyższych sołectw ma na celu ochronę cech dziedzictwa kulturowego, ze względu na potrzebę kontynuacji tradycji kulturowej, w tym: tradycyjnych cech budownictwa w aspekcie skali i form zabudowy, charakteru sieci drogowej oraz lokalnego ukształtowania terenu.

Dla zachowania i ochrony obiektów zabytkowych ujętych w ewidencji zabytków, dóbr kultury oraz kształtowania środowiska kulturowego w gminie Rzezawa, wskazano iż koniecznym jest:

- utrzymanie ochrony prawnej obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- objęcie ochroną prawną obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- objęcie ochroną stanowisk archeologicznych, wymagających pilnych badań ratowniczych i opieki konserwatorskiej,
- zachowanie wymagań przepisów odrębnych¹⁰ w zakresie ochrony stanowisk archeologicznych w przypadku podjęcia działalności inwestycyjnej, ingerującej w ziemię w obrębie stanowisk archeologicznych,
- zachowanie i rewitalizacja cmentarzy stanowiących pomniki historii i kultury,
- remontowanie i utrzymanie przydrożnych krzyży, figur, kapliczek i innych obiektów małej architektury sakralnej wraz z ich otoczeniem,
- kreowanie nowych wartości, z uwzględnieniem zasadniczych cech architektury stylowego budownictwa regionalnego (bryła, proporcje, kształt dachu, detal architektoniczny) przy realizacji nowej zabudowy,
- ochrona kształtu działek, przebiegu dróg i cieków wodnych przed przekształceniami,
- zachowanie istniejących osi, ciągów i punktów widokowych oraz wykluczenie przesłaniania ich przedpola widokowego nową zabudową,
- wyeksponowanie i promowanie występujących na obszarze gminy najcenniejszych obiektów architektury,
- wykorzystanie obiektów zabytkowych do obsługi i promocji gminy, stwarzając szansę i bazę przy kreowaniu rozwoju funkcji turystyczno - krajoznawczej i kulturalnej, tworzenie zagród o funkcji agroturystycznej oraz mini skansenów,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

- utrzymanie i ochronę szczególnie wartościowych pod względem krajobrazu kulturowego zespołów zachowanej zabudowy tradycyjnej,
- ochronę przed przekształceniami układów ruralistycznych wsi, poprzez utrzymanie zasadniczych elementów rozplanowania, przy jednoczesnym dopuszczeniu ich rozwoju na zasadzie kontynuacji i uzupełnienia istniejących układów,
- wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę w sposób kontynuujący i utrwalający ukształtowane historyczne układów przestrzennych,
- ochronę i zachowanie wartości kulturowych i tradycji,
- przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego poprzez ochronę zabytków „in situ”, ochronę widokową, zapobieganiu kolizyjnemu zainwestowaniu i wymiany zabudowy historycznej na nową o obcych formach.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzeszawa

Dokument został uchwalony Uchwałą NR XXVIII/172/2017 Rady Gminy Rzeszawa z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeszawa.

W dokumencie uwzględniono zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

1. W planie uwzględnia się wymagania wynikające z przepisów dotyczących ochrony zabytków oraz określa się warunki ochrony dla:

- 1) obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- 2) obiektów objętych gminną ewidencją zabytków,
- 3) stref ochrony konserwatorskiej wyznaczonych ustaleniami planu,
- 4) stanowisk archeologicznych.

2. Wszelkie działania związane z obiektami lub obszarami, o których mowa w ust. 1, powinny być prowadzone w sposób nienaruszający przepisów odrębnych dotyczących ochrony zabytków, zaś w przypadkach, gdy przepisy wymagają uzyskania stanowiska właściwego organu ochrony zabytków lub ochrony przyrody - z uwzględnieniem tego stanowiska.

3. W odniesieniu do obiektów zabytkowych objętych gminną ewidencją zabytków ustala się:

- 1) ochronę przed dokonywaniem zmian prowadzących do zatarcia cech charakterystycznych obiektu oraz właściwej jego ekspozycji,
- 2) nakaz utrzymania i konserwacji obiektów zabytkowych stosownie do wymogów przepisów odrębnych,
- 3) możliwość przekształcenia lub rozbiórki obiektu wyłącznie z uwzględnieniem obowiązujących przepisów odrębnych, w szczególności dotyczących uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

4. Zasady ochrony, o których mowa w ust. 3, należy stosować do istniejących obiektów objętych gminną ewidencją zabytków, zgodnie z jej aktualizowanym stanem.

6. W celu ochrony walorów kulturowych i krajobrazowych wyznacza się strefy ochrony konserwatorskiej:

1) strefę A – ochrony konserwatorskiej układów przestrzennych, obejmującą zespoły obiektów zabytkowych wraz z otoczeniem, w centrum wsi Rzezawa oraz Okulice

2) strefę B – ochrony konserwatorskiej zachowanych zasobów kulturowych, obejmującą obszary koncentracji zabudowy tradycyjnej w miejscowościach: Borek, Jodłówka, Krzeczów, Ostrów Królewski, Okulice, Łazy oraz zespół podworski w Krzeczowie

3) strefę C – ochrony krajobrazu integralnie związanego z obiektem, obejmującą dwa cmentarze epidemiczne w Borku oraz jeden w Jodłówce wraz z ich przedpolami widokowymi

7. Działania prowadzone w obrębie stref ochrony konserwatorskiej powinny uwzględniać wymagania związane z zachowaniem, ochroną i rewaloryzacją obiektów bądź zespołów zabytkowych oraz zapewnienia optymalnych warunków ich ekspozycji.

8. W odniesieniu do stanowisk archeologicznych ustala się, co następuje:

1) stanowiska archeologiczne podlegają ochronie przed zniszczeniem, w szczególności wynikającym z prowadzenia prac ziemnych lub zabudowy terenu,

2) w terenach przeznaczonych w planie na cele zabudowy dopuszcza się zmianę zagospodarowania terenu w obrębie stanowisk archeologicznych, w szczególności wykonywanie robót ziemnych i lokalizację obiektów budowlanych wyłącznie pod warunkiem dochowania wymagań dotyczących ochrony tych stanowisk, określonych w przepisach odrębnych.

Zgodnie ze zmianami w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które weszły w życie 24 września 2023 r., studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzezawa obowiązuje do końca 2025 r. Zastąpi go plan ogólny.

Strategia Rozwoju Gminy Rzezawa na lata 2024-2034

Strategia podjęta została uchwałą nr LXII/459/24 z dnia 22 marca 2024 r. Strategia rozwoju jest dokumentem kierunkowym, stanowiącym podstawę do podejmowania działań przez wszystkich partnerów społecznych gminy. Strategia określa najważniejsze przedsięwzięcia rozwojowe – społeczne, gospodarcze, przestrzenne

i środowiskowe dla gminy Rzezawa.

Wizja rozwoju Gminy rozumiana jako docelowy obraz danej jednostki w przyszłości. Jest to marzenie o lepszej przyszłości, stan pożądany i oczekiwany, do spełnienia którego będą dążyć wdrażający strategię. Wyzwaniem dla zarządzających rozwojem będzie skupienie wokół wizji różnych grup interesariuszy. Niniejszy dokument ukazuje Gminę Rzezawa w perspektywie do roku 2034, zmienioną poprzez realizację przyjętych celów i kierunków działań.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

W 2032 r. gmina w pełni czerpie z korzystnego położenia ważnych szlaków komunikacyjnych, w niewielkiej odległości od centrum regionalnego. Bogate walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz rozwijająca się oferta turystyczna, przyciągają turystów. Rozwija się gospodarka lokalna, powiązana z efektywnym systemem edukacji i aktywnością zawodową mieszkańców. Sprawne i efektywne zarządzanie, aktywna współpraca samorządu, przedstawicieli sektora biznesu i organizacji pozarządowych, zapewniają wysoką jakość i dostępność usług publicznych. Przyjęty zrównoważony model rozwoju, w którym ważną rolę odgrywa dbałość o środowisko i ład przestrzenny, procentuje tym, że gmina jest miejscem przyjaznym i atrakcyjnym do życia, pracy oraz rekreacji i wypoczynku, przyciągającym nowych mieszkańców.

W celu dążenia do osiągnięcia wyznaczonej wizji, a także realizacji założonej misji, wskazano następujące cele strategiczne:

- 1) CEL STRATEGICZNY 1 – POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW (społeczny).
- 2) CEL STRATEGICZNY 2 – ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY (gospodarczy).
- 3) CEL STRATEGICZNY 3 – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY W HARMONII ZE ŚRODOWISKIEM (przestrzeń: środowisko i infrastruktura).

Poniżej przedstawiono cele spójne z przedmiotowym opracowaniem.

Cel strategiczny w wymiarze gospodarczym: Zrównoważony rozwój gospodarczy.

Cele Operacyjne:

- Cel operacyjny 2.1. Poprawa warunków rozwoju gospodarczego.
- Cel operacyjny 2.2. Sprawna i efektywna polityka samorządowa.
- Cel operacyjny 2.3. Wspieranie rozwoju turystyki.

Cel operacyjny 2.3. Wspieranie rozwoju turystyki.

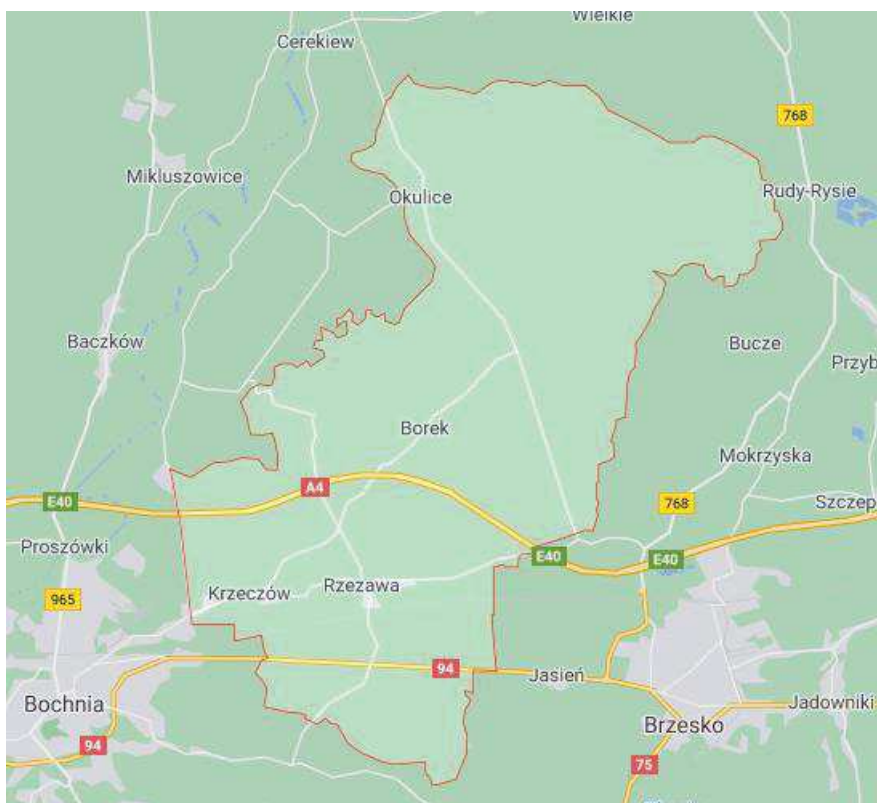
- Zagospodarowanie terenów o potencjale turystycznym (tereny leśne, parkingi, infrastruktura towarzysząca – leśne ścieżki piesze i rowerowe, itp.).
- Oznakowanie szlaków i atrakcji turystycznych.
- Rozwój nowych atrakcji turystycznych (miejsca kultywowania pamięci oraz dziedzictwa regionu).
- Wspieranie rozwoju komercyjnej działalności turystycznej w gminie – agroturystyka.
- Intensyfikacja działań promocyjnych.
- Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego poprzez przeprowadzenie prac renowacyjnych i konserwatorskich przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków oraz zabytkach wpisanych do gminnej ewidencji i każdego innego obiektu mającego wartość kulturową lub historyczną dla obszaru gminy.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy

5.2.1. Charakterystyka ogólna Gminy Rzezawa

Gmina Rzezawa położona jest w województwie małopolskim, w powiecie bocheńskim. Funkcjonuje jako gmina wiejska i obejmuje 11 sołectw. Sołectwa wchodzące w skład Gminy Rzezawa to: Rzezawa, Krzeczów, Łazy, Jodłówka, Borek, Ostrów Królewski, Dąbrówka, Buczków, Dębina, Okulice, Bratucice.

Rysunek 1. Granice administracyjne Gminy Rzezawa.

Źródło: <https://www.google.pl/maps/place>

Położenie Gminy Rzezawa na powiatu bocheńskiego przedstawiono na poniższym rysunku.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Rysunek 2. Położenie Gminy Rzezawa na tle powiatu bocheńskiego.

Źródło: https://www.osp.org.pl/hosting/katalog.php?id_w=7&id_p=151&id_q=1203 [dostęp: wrzesień 2020 r.].

Gmina Rzezawa położona jest w obrębie Kotliny Sandomierskiej oraz Pogórza Wiśnickiego częściowo w dolinie rzeki Raby (dopływ Wisły).

Miejscowości należące do gminy leżą w pasie kotlin podgórskich w strefie równinnego krajobrazu peryglacjalnego, na zachodnim krańcu Kotliny Sandomierskiej, w okręgu Puszczy Niepołomickiej, na wschód od dolnego biegu rzeki Raby na wysokości około 200 metrów n.p. m. Jedynie wieś Łazy, położona na południowym krańcu gminy, leży na skraju Pogórza Wiśnickiego.

Z uwagi na klimat gmina położona jest w obrębie XVI dzielnicy rolniczo - klimatycznej, tzw. tarnowskiej odznaczającej się bardzo korzystnymi warunkami. Należy ona do najcieplejszych okolic Polski.

O charakterze gminy decydują nie tylko warunki naturalne, ale też jej usytuowanie w rejonie i jej sieci osiedleńczej oraz komunikacyjnej. Małopolskę przecina ułożona równoleżnikowo (wzdłuż głównej osi komunikacyjnej Katowice – Kraków – Przemyśl) strefa silnie zurbanizowana i bardzo gęsto zasiedlona,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

odznaczająca się szczególnie dużym rozdrobnieniem chłopskich gospodarstw i dwuzawodowym, chłoporobotniczym charakterem wsi. Gmina Rzezawa leży w centrum regionu, w tej właśnie strefie, między Bochnią i Brzeskiem. Południowy kraniec gminy przecina linia kolejowa relacji Kraków - Medyka oraz międzynarodowa trasa A-4.

Obszary chronione

Na terenie Gminy Rzezawa zlokalizowane są następujące obszary chronione:

- Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu

Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej: W krajobrazie wyróżnia się kompleksy leśne w rejonie Bratucic i Przyborowa, tworzone głównie przez zespół sosnowo-dębowego boru mieszanego, a także łąki i pastwiska związane z Niziną Nadwiślańską. We florze na uwagę zasługuje występowanie szafrana spiskiego i długosza królewskiego. Zabytkowy układ architektoniczny wsi Mokrzyska oraz zabytkowe kościoły i cmentarze z I wojny światowej są wartościami kulturowymi obszaru.

- Obszar Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego

Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej: Cechuje go znaczne zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych - od żyznych i kwaśnych buczyn oraz jedlin poprzez grądy, sosnowo-dębowe bory, bory mieszane, po bory świeże i acidofilne mszyste jedliny i różnego rodzaju zbiorowiska łąkowe. Północne obrzeża Obszaru, stanowiące Próg Karpacki, bogate są w zbiorowiska kserotermiczne oraz ciepłolubne zespoły gradowe i zaroślowe. Flora chroniona obszaru liczy 35 gatunków, w tym 25 podlegających ochronie całkowitej i 10 częściowej. Osobliwością przyrody nieożywionej składają się liczne wychodnie i odsłonięcia skalne odpornych piaskowców. Obszar wyróżnia się również nagromadzeniem zabytków kultury materialnej (zamki, kościoły).

- Obszar natura 2000 Dolina rzeki Gróbki

Dolina rzeki Gróbki koło Strzelec Wielkich. Na całym obszarze występują populacje dwóch gatunków motyli wymienianych w II Załączniku Dyrektywy Siedliskowej: modraszek teleius, modraszek nausithous. Zachowanie siedlisk tych gatunków w obszarze jest istotne dla zachowania ciągłości siedlisk modraszka telejusa i modraszka nausithousa Polski Południowej.

- Użytek ekologiczny Radziejów

Rodzaj użytku: bagno. Tekstowy opis granic: część działki nr 1968 - stanowiącej oddział leśny 121, pododdział f, część działki nr 1968 - stanowiącej oddział leśny 121, pododdział m, położone na terenie wsi Bratucice, gmina Rzezawa.

- Pomniki przyrody

Na terenie Gminy znajduje się 11 pomników przyrody w postaci pojedynczych drzew, głównie dębów szypułkowych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

5.2.2. Zarys historii obszaru Gminy

Historia wsi Rzezawa sięga już XIV wieku i związana jest z kolonizacją około rzecznych terenów przez króla Kazimierza Wielkiego. W tym samym czasie, jednocześnie z Rzezawą król lokował na prawie niemieckim Jodłówkę i Borek.

Gmina Rzezawa bogata jest w zabytki architektury sakralnej i świeckiej oraz wiele przydrożnych kapliczek, figur i krzyży. Na jej terenie można również odnaleźć pozostałości typowej niegdyś dla koryta Wisły zrębowej zabudowy gospodarskiej, która została zniszczona.

Znaczny rozkwit osadniczy gminy Rzezawa nastąpił w pierwszych wiekach naszej ery, na terenie starorzecza Raby, od Ostrowa do Okulic i dalej.

Najstarszą wsią gminy są Okulice.

W XIII wieku został sporządzony dokument rzekomo z 1238 roku mówiący o założeniu nowej wsi o nazwie Nowa Brzeźnica (obecnie Łazy), ten sam dokument wymienia Krzczów. Bardziej wiarygodny jest dokument z 1286 potwierdzający istnienie Łazów i Krzczowa. Nazwa "Łazy" może znaczyć teren pod uprawę, uzyskany przez wypalaniem zarośli, lub "przejście" wśród gęstej puszczy. Wreszcie łązować w znaczeniu "wyrwać chwasty" - taką pracę byli winni czynić mieszkańcy Łazów, na folwarku w Krzczowie. Łazy początkowo były własnością klasztoru Benedyktynów w Staniątkach. Na początku XVIII w. wieś Łazy była zastawiona u rodziny Witowskich.

Król Kazimierz Wielki postanowił skolonizować leśny teren wokół Krzczowa. (Nazwa Krzczów - może pochodzić od słowa "krzecz" (o żabie), lecz to też - "Krzeczol" - ptak, które być może w Krzczowie były szkolone do łowów na rozległych łąkach.) Początkiem kolonizacyjnej akcji miało być założenie obok już istniejącego Krzczowa i Ostrowa, trzech nowych wsi: Rzezawy, Jodłówki i Borku. Miały być one założone według nowego prawa zwanego "prawem niemieckim". Wszystkie te wsie powstały też mniej więcej równocześnie, ale z odnośnych przywilejów zachował się tylko jeden, mianowicie przywilej lokacyjny wsi Borku wydany 10 lutego 1350. O znaczeniu wsi Borek mówią fragmenty aktu lokacyjnego.

Król Kazimierz Wielki polecał Maciejowi założyć na 30 łanach nad rzeczką Wydrzyną w głębi puszczy wieś Borek. Sołtysowi przyznaje król trzy łany ziemi w obrębie wsi, z prawem rozszerzenia tej darowizny drogą karczunku sąsiednich lasów. Sołtys założy we wsi karcznię, zbuduje młyn i założy dwa stawy rybne, urządzi wreszcie w Borku ławę szewską, piekarską i rzeźnicką. Sołtys i kmiecie zwolnieni będą przez lat 20 od wszelkich powinności i opłat na rzecz króla. Po upływie tych wolnych lat sołtys obowiązany będzie służyć królowi

z oddziałem swoich łuczników. Tym samym przywilejem polecił król sołtysowi zbudować we wsi Borek kościół.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Z jakiejś przyczyny król zmienił decyzję, 26 maj 1350 polecił on wybudować kościół we wsi Zyrawie (Rzezawa). W początkowym okresie, na utrzymanie tego kościoła, król przeznaczył dziesięcinę z Krzczowia, Ostrowa

i część dziesięciny z Wrzępi. Używana początkowo nazwa Zyrawa, może pochodzić od pastwiska - żer. Obecny murowany kościół w Rzezawie z roku 1850 jest już piątym budynkiem sakralnym.

Wsie: Borek, Jodłówka, Krzczów, Ostrów Królewski, Rzezawa i od 1439r. Dąbrówka (pierwsza wzmianka o Dąbrówce pochodzi z roku 1414), stanowiły klucz wsi starostwa Krzczowskiego, będących ciągle w zastawie. Zmieniali się starostowie, zmieniała się i wielkość starostwa. Obok wcześniej wymienionych miejscowości, czasem na krótko do starostwa były przynależne wsie: Przyborów, Rudy, Rysie, Łęki, Bieńkowice, Krzyżanowice, część Lednicy, Buczków, Dębina.

Bratucice były początkowo własnością szlachecką Wilczków h. Poraj, po roku 1408 sprzedali je Leliwitom Melsztyńskim, razem z Dębowym Działem. Między rokiem 1527, a rokiem 1564, Bratucice stopniowo przeszły na własność królewską w ekonomii niepołomickiej.

Buczków był własnością królewską w starostwie krzczowskim. Według rejestrów poborowych z roku 1629, 1653, 1680 był przynależny do parafii Rzezawa. W parafii Cerekiew w księgach chrztów Buczków jest wymieniany po roku 1731.

Życie na wsi to praca na roli, zmaganie się z przyrodą: susze, deszcze, grad, powódzie. Jeszcze większe straty wsie ponosiły w czasie wojen, wojska polskie traktowały królewszczyzny jako swoją własność dopuszczając się grabieży. Wojska obce dopełniały zniszczenia, jak to miało miejsce w końcu marca 1657, gdy przez starostwo krzczowskie przeszły wojska Jerzego Rakoczego, zmierzające na Kraków. Został spalony

kościół i zabudowania kościelne. Skutkiem "Potopu" było 60,3 % odłogów, 192 opuszczonych gospodarstw, z 237 gospodarstw kmiecych pozostało 38.

Zajęcie starostwa krzczowskiego przez Austrię nastąpiło 23 sierpnia 1775 roku. Było ono wtedy w posesji Ignacego Dydyńskiego, do dóbr krzczowskich należały: Krzczów, Rzezawa, Jodłówka, Borek, Ostrów, Buczków, Dębina, Dąbrówka, Przyborów, Łęki, Rysie i Rudy.

Dobra te sprzedano w pięciu sekcjach. Pierwszą sekcję wsie: Krzczów, Rzezawę i Jodłówkę z wójtostwem podczas licytacji 30 lipca 1840 roku cena wywoławcza 100 201 złr nabył Henryk Bondi za 110 500 złr. Drugą sekcję wsie: Borek z wójtostwem, Buczków, Dębinę i Dąbrówkę podczas licytacji 27 sierpnia 1835 roku cena wywoławcza 28 293 złr, nabył Edward Homolatsch za 28 650 złr.

W dniu 3 września 1837 roku w Dąbrówce Konfederacja Powszechna Narodu Polskiego KPNP była uczestnikiem dożynek, zwanych wtedy wyszynkami. Sprzysiężeni prowadzili tam ożywione rozmowy z chłopami i tańczyli z chłopkami, by pokazać, że nie istnieją różnice stanowe. Były śpiewane pieśni

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

patriotyczne, a chłopcy byli buntownicy. W dniu 15 września 1837 roku w Dąbrówce odbyło się zebranie programowe KPNP.

Na początku XX wieku, teren obecnej gminy - to miejsce starć partii politycznych między sobą, oraz z kościołem. Niemal w każdej miejscowości odbywały się zebrania w których uczestniczyli m. in.: ks. Stojalowski, Ruebenbauer, Bardel. dr Klimek, P. Klimek, Malisz z Krakowa, Reguła z Bochni, Maślanka, W. Trąba, Marasse Brodacki, Kiernik, Fietka, poseł Walicki. Wśród uczestników i mówców; poseł na sejm (1919 r., w 1928 senator) M. Rudnika, rodem z Buczkowa, był on również wójtem w Buczkowie, prezesem kółka rolniczego, radnym Rady Powiatowej w Bochni.

Już na początku II wojny światowej zawiązywano organizacje walczące z okupantem. Bochnia, Rzezawa, Krzeczów, Jodłówka, Borek, Jasień, Dąbrówka, Buczków, Okulice, Bogucice.

Poniżej przedstawiono zarys historii poszczególnych miejscowości wchodzących w skład Gminy Rzezawa.

Borek

O znaczeniu wsi Borek mówią fragmenty aktu lokacyjnego wydanego 10 lutego 1350 roku. Początkiem kolonizacyjnej akcji miało być założenie obok już istniejącego Krzeczowa i Ostrowa, trzech nowych wsi: Rzezawy, Jodłówki i Borku. Miały być one założone według nowego prawa zwanego "prawem niemieckim".

Według przywileju lokacyjnego Król Kazimierz Wielki polecał Maciejowi założyć na 30 łanach nad rzeczką Wydrzyna w głębi puszczy wieś Borek. Sołtysowi przyznaje król trzy łany ziemi w obrębie wsi, z prawem rozszerzenia tej darowizny drogą karczunku sąsiednich lasów. Sołtys założy we wsi karczmę, zbuduje młyn i założy dwa stawy rybne, urządzi wreszcie w Borku ławę szewską, piekarską i rzeźnicką. Sołtys i kmiecie zwolnieni będą przez lat 20 od wszelkich powinności i opłat na rzecz króla. Po upływie tych wolnych lat sołtys obowiązany będzie służyć królowi z oddziałem swoich łuczników. Tym samym przywilejem polecił król sołtysowi zbudować we wsi Borek kościół.

Bratucice

Bratucice były początkowo własnością szlachecką Wilczków herbu Poraj, po roku 1408 sprzedali je Leliwitom Melsztyńskim, razem z Dębowym Działem. Między rokiem 1527, a rokiem 1564, Bratucice stopniowo przeszły na własność królewską w ekonomii niepołomickiej.

Buczków

Buczków był własnością królewską w starostwie krzeczowskim. Według rejestrów poborowych z roku 1629, 1653, 1680 był przynależny do parafii Rzezawa. W parafii Cerekiew w księgach chrztów Buczków jest wymieniany po roku 1731.

Dąbrówka

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Wsie: Borek, Jodłówka, Krzczów, Ostrów Królewski, Rzezawa i od 1439 r. Dąbrówka (pierwsza wzmianka o Dąbrówce pochodzi z roku 1414), stanowiły klucz wsi starostwa Krzczowskiego.

Krzców

Nazwa Krzczów - może pochodzić od słowa "krzczeć" (o zabie), lecz to też - "Krzeczol" - ptak, które być może w Krzczowie były szkolone do łowów na rozległych łąkach.

W XIII wieku został sporządzony dokument rzekomo z 1238 r. mówiący o założeniu nowej wsi o nazwie Nowa Brzeźnica (obecnie Łazy) i wymieniający po raz pierwszy wieś Krzczów. W pełni potwierdzona jest natomiast wzmianka o Krzczowie w dokumencie Leszka Czarnego z 1282 r. W XIV w. wsie Krzczów, Ostrów, Rzezawa, Jodłówka i Borek przeniesione zostały na prawo niemieckie. W 1350 r. dobra krzczowskie obejmowały:

Krzców z dworem, połowę Ostrowa (Ostrów Królewski), część Wrzepi, Borek, Jodłówkę, Rzezawę, a od 1439 r. także Dąbrówkę. Wchodziły one w skład niegrodowego starostwa krzczowskiego pozostającego niemal przez cały okres swojego istnienia w zastawie.

Do 1464 r. posiadała je rodzina Wątróbków z Strzelc Małych, następnie Jakub Ciele z Pniewa (do 1471 r) Gniady z Zabierzowa (do 1503). Następnie pozostawały w dzierżawie żupników bocheńskich, a w 1765 r. w posiadaniu Adama i Franciszka Czernych. Wielkość starostwa krzczowskiego ulegała zmianom. Na krótko w jego skład wchodziły wsie Przyborów, Rudy-Rysie, Łęki, Bieńkowice, Krzyżanowice, część Lednicy, Buczków, Dębina, znajdujące się następnie w rękach szlacheckich. Starostwo krzczowskie zostało zajęte przez Austriaków 23 sierpnia 1772 roku znajdowało się wówczas w posiadaniu Ignacego Dydyńskiego. Do dóbr krzczowskich należały w tym czasie: Krzczów, Rzezawa, Jodłówka, Borek, Ostrów, Buczków, Dębina, Dąbrówka, Przyborów, Łęki, Rudy - Rysie.

W Krzczowie istniał w tym czasie dwór będący siedzibą dzierżawców majątków starostwa a także folwark. Za czasów Henryka Bondiego został on przebudowany zapewne wraz z zabudowaniami gospodarczymi z których pozostała do dziś dawna obora dworska.

Dwór ten został rozebrany w pocz. XX w. Majątek po Henryku Bondim przeszedł kolejno na Leopolda Bondiego a następnie Karola Bondiego. W pocz. XX w. dobra te były znacznie zadłużone. Przed 1909 r. zostały one rozdrobnione i sprzedane na licytacjach. Z inicjatywy Jana Dańca zbudowany został w 1929 r. na miejscu dawnego dworu obecny budynek mieszkalny. Od 1988 r. nieruchomość ta należy do Marii Bartyzel.

Łazy

W XIII wieku został sporządzony dokument rzekomo z 1238 roku mówiący o założeniu nowej wsi o nazwie Nowa Brzeźnica (obecnie Łazy), ten sam dokument wymienia Krzczów. Bardziej wiarygodny jest dokument z 1286 r. potwierdzający istnienie łąków i Krzczowa.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Nazwa "Łazy" może znaczyć teren pod uprawę, uzyskany przez wypalaniem zarośli, lub "przejście" wśród gęstej puszczy. Wreszcie łazować w znaczeniu "wyrwać chwasty" – taką pracę byli winni czynić mieszkańcy Łazów, na folwarku w Krzeczowie.

Łazy początkowo były własnością klasztorną Benedyktynów w Staniątkach. Na początku XVIII w. wieś Łazy była zastawiona u rodziny Witowskich.

Okulice

Okulice były wzmiankowane w latach 1125, 1229, 1275, 1288 jako własność opactwa tynieckiego. Od wieku XV istniała w Okulicach kaplica p. w. Zwiastowania NMP. Około roku 1588 wybudowany został drewniany kościół p. w. Narodzenia NMP, konsekrował go w 1647 r. biskup krakowski W. Lipnicki.

Kolejny kościół pod tym wezwaniem murowany, późno-klasycystyczny zbudowany został w 1809 r. W 1867 r. otrzymał on prawa kapelanii lokalnej, a w 1888 erygował przy nim parafię biskup tarnowski Ignacy Łobos. Kościół ten przetrwał do 1959 r. kiedy został rozebrany.

W latach 1949-59 wzniesiono obok niego nowy murowany według projektu arch. Stanisława Murczyńskiego.

Dzwonnica przy kościele w Okulicach wzniesiona została w 1837 roku zapewne w miejsce starszej z której zachował się dzwon z plakietką Dzieciątka Jezus i datą 1648 r.

Dzwonnica gruntownie odnawiana w latach 1920. Do początkach lat 1960 posiadała odrębne, murowano-drewniane ogrodzenie.

Jak pomniano wcześniej Okulice są najstarszą wsią gminy, wzmiankowano o nich w dokumentach już w 1125 roku. Okulice pierwotnie były wsią monarszą, zostały jednak darowane benedyktynom z Tyńca wraz z 25 innymi wioskami, stanowiącymi tzw. klucz książnicki. Dawna nazwa miejscowości brzmiała „Vcolice”, prawdopodobnie od imienia założyciela wsi: Vcola.

W drugiej połowie XI wieku wieś dostała się w posiadanie Benedyktynów tynieckich z nadania króla Bolesława Śmiałego i królowej Judyty. Dokumenty nadmieniają o mieszkających tu rzemieślnikach, zajmujących się obróbką żelaza. W roku 1392 (1367)

Okulice zostały przeniesione na prawo niemieckie. 12. VI. 1392 r. część gruntów została odsprzedana Janowi Niedźwiedziowi. Całkowicie Benedyktyni pozbyli się Okulic w roku 1537, sprzedając je Zbigniewowi Rupniewskiemu. W połowie XVII w. część Okulic należała jako królewszczyzna do starostwa niepołomickiego.

Już Jan Długosz wymienia Okulice ze swoją kaplicą pod wezwaniem Zwiastowania Najświętszej Marii Panny. Należały one wtedy do parafii Cerekiew. Kaplica uległa zniszczeniu z początkiem XVI wieku. Około 1588 roku wybudowano drugi kościół, do którego jeszcze przed rokiem 1598 obraz N. Maryi Panny podarował

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Wojciech Krupski. Kościół ten spalił się w 1780 r., obraz Maryi ocalał. Trzeci kościół zaczęto wznosić po roku 1809, skutkiem powodzi 24. VII. 1813 roku – ten nowy kościół uległ zniszczeniu.

W 1888 roku biskup I. Lobos erygował parafię w Okulicach. Staraniem ks. J. Augustyna w latach 1949-1959 wybudowano nowy, czwarty kościół w stylu neobarokowym. Został on konsekrowany przez biskupa K. Pękalę 17. V. 1959 roku. W głównym ołtarzu znajduje się obraz NMP, słynący cudami od XVI w., koronowany uroczystie 8. IX. 1962 przez Prymasa Polski, kard. Stefana Wyszyńskiego.

Rzezawa

Wieś Rzezawa lokowana była przez króla Kazimierza Wielkiego w 1350 r. Pierwsze wzmianki o kościele i parafii pochodzą z wykazów świętopietrza płaconego w latach 1345-60. 26 maja 1350 Król polecił wybudować kościół we wsi „Zyrawie”. W początkowym okresie, na utrzymanie tego kościoła, król przeznaczył dziesięcinę z Krzczowa, Ostrowa i część dziesięciny z Wrzępi.

Używana początkowo nazwa „Zyrawa”, może pochodzić od pastwiska – żer. Drugi z kolei, drewniany kościół istniał w XVI w. Budowla była wielokrotnie przebudowywana m. in. podczas najazdu szwedzkiego 1655-60 oraz pożarów w XVIII w. Kościół ten rozebrany został około 1850 roku. Posiadał on tytuł Wszystkich Świętych i Św.

Trójcy. Obecna świątynia Św. Trójcy i św. Leopolda została wzniesiona staraniem dziedziców okolicznych dóbr: Leopolda Henryka Bondiego, Edwarda Samolaka i Józefa Milewskiego oraz parafian Rzezawy, Jodłówki, Krzczowa i Ostrowa. Prace rozpoczęte zostały jesienią 1844 r. a ukończone wraz z wyposażeniem wnętrza ok. 1853 r. Kościół konsekrowany był przez bpa Alojzego Pukalskiego w 1854 r. Obecny murowany kościół w Rzezawie jest już piątym budynkiem sakralnym.

5.2.3. Krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy to świadectwo działalności mieszkańców danego regionu prowadzonej na przestrzeni wieków, dlatego najpełniej stanowi o jego tożsamości. Składa się z elementów przyrodniczych, ale przede wszystkim z wytworów i osiągnięć cywilizacyjnych człowieka. Są to zarówno pojedyncze obiekty i zespoły budowli, dzieła sztuki, elementy zagospodarowania przestrzeni, krajobrazy miejskie i wiejskie, kształtujące świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców.

Gmina Rzezawa jest w przewadze gminą rolniczą w której użytki rolne stanowią ponad połowę (65%) wszystkich ziem w gminie. Miało to – i ma nadal – znaczący wpływ na kształt krajobrazu kulturowego. Spośród wsi największa koncentracja zabudowy występuje w Rzezawie. Na rozwój tej jednostki ma wpływ bliskość miasta Bochni oraz usytuowanie przy ważnej dla regionu trasie komunikacyjnej – drodze powiatowej Bochnia – Brzesko. Sołectwo Rzezawa przechodzi swoim układem osadniczym do zespołów zabudowy sołectw Jodłówka na wschodzie i Krzczów na zachodzie, tworząc tym samym pasmowy układ osadniczy. W północnej równinnej części gminy tworzą się bardziej rozłożyste układy osadnicze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

z zabudową przysiółkową i rozproszoną. Układy zabudowy sołectw, wypełniają tereny rolniczej i leśnej przestrzeni.

Według typologii fizjonomicznej wsie gminy zaliczono do:

- ulicówki – Borek, Dębina i Jodłówka,
- ulicówki z przysiółkami – Bratucice, Dąbrówka, Łazy i Rzezawa,
- wielodrożnic – Krzeczów, Okulice i Ostrów Królewski,
- o zabudowie rozproszonej – Buczków.

Przeważająca część jednostek osadniczych posiada układ ulicówek w tym z przysiółkami, natomiast trzy wsie Krzeczów, Okulice i Ostrów Królewski – układ wielodrożny oraz jedna wieś Buczków zabudowę rozproszoną. Najbardziej skoncentrowanymi jednostkami osadniczymi są: Rzezawa, Jodłówka, Krzeczów, Borek.

Generalnie w części południowej gminy występuje silniej rozwinięta sieć osadnicza niż w północnej.

W wyjątkowe walory przyrodnicze, wkomponowane zostały wytwory i osiągnięcia cywilizacyjne człowieka. Są to zarówno pojedyncze obiekty i zespoły budowli, dzieła sztuki, elementy zagospodarowania przestrzeni, krajobrazy miejskie i wiejskie. Wszystkie one kształtują świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców. Przetrwwały budynki mieszkalne, murowane, drewniane i drewniano-murowane, wzniesione na przestrzeni XIX i XX wieku.

Analizując stan obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Rzezawa warto zwrócić uwagę na unikatową częstotliwość znajdujących się przy drogach krzyży i figurek.

Oprócz zabytków sakralnych Gminę Rzezawa cechuje bogata i ciekawa architektura drewniana. W każdej wsi znajdziemy zabytkowe drewniane domy, chałupy, stodoły i stajnie.

Architektura sakralna

Okulice - Kościół parafialny p. w. Narodzenia NMP

Początkowo Okulice należały do kościoła parafialnego w Cerekwi. Według legendy kaplica w Okulicach miała powstać z wdzięczności za zwycięstwo w miejscu ukazania się Matki Boskiej podczas bitwy 3 V 1285r. J. Długosz wymienia Okulice wraz z kaplicą pod wezwaniem Zwiastowania Najświętszej Marii Panny. Kaplica uległa zniszczeniu na początku XVI w.. Drewno z tej kaplicy spalono w gorzelni. W miejscu, gdzie poprzednio stała kaplica, ksiądz Marcin ze Strobowa postawił krzyż, przy którym szczególnie w piątki gromadzili się ludzie na modlitwę. W 1588 roku, przystąpiono do budowy nowej kaplicy. Akta wizytacji kanonicznej biskupa Krzysztofa Kazimierskiego – nominata kijowskiego, który wizytował Okulice z polecenia kardynała Radziwiła, biskupa krakowskiego – z 1597 roku wspominają właśnie o tym kościółku pod wezwaniem Zwiastowania NMP.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

W głównym ołtarzu umieszczony był obraz Matki Bożej, a świątynia zasłynęła już wówczas z wielu wotów i pielgrzymek ludności. Konsekrowana została dopiero w 1647 roku przez biskupa Wojciecha Lipnickiego, sufragana krakowskiego, pod wezwaniem Nawiedzenia NMP.

Z czasem świątynia okazała się zbyt mała i staraniem księdza Aleksandra Kownackiego została rozbudowana. Jej konsekracja, pod wezwaniem Narodzenia NMP i św. Aleksandra, odbyła się 8 września 1691 roku. Dokonał jej biskup Stanisław Szembek, sufragan krakowski. W następnych latach wybudowano w pobliżu kościoła murowaną dzwonnice, w której umieszczono dwa dzwony (jeden z nich zachował się do dzisiaj). W roku 1780 kościół okulicki spłonął doszczętnie. Dopiero w 1809 roku rząd austriacki przystąpił do budowy kościoła. Kościół został zbudowany jednak ze złej jakości materiału, bez odpowiednich fundamentów. Dlatego też, po powodzi w 1813 roku, kiedy to został zalany, zaczęły pękać ściany i sklepienia. Poważnie uszkodzony kościół, poświęcił w uroczystość Zielonych Świąt w 1815 roku ksiądz Antoni Kopczyński, dziekan wojnicki i proboszcz szczurowski. Tuż przed drugą wojną światową zaczęły pękać anky, tworzyły się rysy na murach i sklepieniu budynku, ale starania o budowę nowego kościoła można było podjąć dopiero po wojnie. O zezwolenie na budowę nowej świątyni zaczął zabiegać ksiądz Józef Augustyn, proboszcz okulicki. Projekt nowego kościoła w stylu klasycystycznym, autorstwa inż. Stanisława Murczyńskiego, zatwierdził Urząd Wojewódzki w Krakowie 23 sierpnia 1949 roku. Budowę rozpoczęto w połowie października 1949 roku. Trwała ona 10 lat. 17 maja 1959 roku biskup Karol Pękała, sufragan tarnowski, konsekrował nowy kościół w zastępstwie biskupa ordynariusza Jana Stepy.

Skarbem Okulic jest obraz Matki Bożej. Namalowany jest na trzech spojonych deskach. Obraz ma wymiary 110 x 70cm., należy do typu Hodygitrii. Jest on kopią obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej sprzed przemalowania po roku 1430, twórcą nieznanym. Obraz do kaplicy podarował Wojciech Krutski przed rokiem 1598, jako wotum za cudowne ocalenie matki podczas zarazy i siostry przy porodzie.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Fotografia 1. Widok na Kościół parafialny p. w. Narodzenia NMP.

Rzezawa - Kościół parafialny p. w. Św. Trójcy (wpis do rejestru zabytków nr A-124 z dnia 27.03.1969 r.)

Kościół parafialny usytuowany w środkowej części wsi, po południowej stronie głównej drogi wiejskiej, prowadzącej przez Rzezawę z Krzeczowa do Jodłówki. Kościół eklektyczny z reminiscencjami późno - klasycystycznymi. Murowany z cegły z użyciem kamienia, tynkowany. Wzniesiony na planie krzyża łacińskiego, z prezbiterium równym szerokości nawy, zamkniętym ścianą prostą. W ramionach krzyża kaplice. Kościół orientowany, jednonawowy. Przy korpusie od zachodu wbudowana wieża na rzucie kwadratu

z przedsionkami po bokach. W skrzyżowaniu kalenic wieżyczka na sygnaturkę z latarnią na rzucie kwadratu, bezstylowa. Hełm wieży ostrosłupowy, flankowany szczycikami. Wyposażenie wnętrza barokowe i barokoklasycystyczne.

Stan zachowania kościoła dobry.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Fotografia 2. Widok na kościół p. w. Św. Trójcy w Rzezawie.

Rzezawa – Plebania katolicka Nieopodal kościoła po przeciwnej stronie ulicy znajduje się plebania. Wybudowana w 1923 r. przez księdza dziekana Padykułę. Stan zachowania dostateczny. Wymaga podjęcia działań renowacyjnych.

Dwory**Krzeczów – Dwór**

Przed rokiem 1929 w Krzeczowie na folwarku stał pałacyk, oranżeria, cieplarnie, dom dla czeladzi z salą teatralną, miało tam siedzibę towarzystwo "Strzelec", dom ten w latach 50. rozebrano. Z inicjatywy Jana Dańca w 1929 roku na miejscu dawnego dworu został zbudowany obecny budynek mieszkalny. Jan Daniec zamożny gospodarz prowadził w nim w latach międzywojennych Kasę Stefczyka. W 1978 r. nieruchomość ta stała się własnością Marii z Dańców Bartyzel i Tadeusza Bartyzel. Od 1988 r. Dwór należy do córki Ewy Marii Bartyzel. Budynek dworu eklektyczny o historyzującym wystroju elewacji. Murowany z cegły z użyciem kamienia, tynkowany. Wzniesiony na planie prostokąta z przybudówką przy elewacji tylnej. Ławy fundamentowe z kamienia. Mury piwnic wzniesione z cegły, nakryte sklepieniami kolebkowymi, ceglanymi. Piwnice pod częścią wschodnią budynku. Mury budynku wzniesione z cegły, masywne. Z zewnątrz pokryte tynkami cementowymi barwionymi. Elewacja frontowa z podziałami ramowymi, rozczłonkowana kanelowanymi pilastrami o ozdobnych kapitelach. Otwory okienne duże, prostokątne z oknami podwójnymi. Ściany wewnątrz budynku tynkowane i białkowane. Dach budynku dwuspadowy, naczółkowy kryty dachówką ceramiczną.

Stan zachowania dworu dostateczny. Wymaga podjęcia działań renowacyjnych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Fotografia 3. Widok na dwór w Krzeszowie.

Cmentarze

Bratucice - Cmentarz wojenny nr 318, (wpis do rejestru zabytków nr A-92/M z dnia 23.05.2007 r.)

Na cmentarzu jest pochowanych 51 Austriaków z 32 pułku piechoty landwery i 32 pułku strzelców. Są to dwie mogiły zbiorowe. Projektantem cmentarza był Franz Stark. Wieś gminna powiada, że część pochowanych tu żołnierzy to ofiary krwawej kłótni przy grze w karty, z której skorzystali Rosjanie, dokonując wypadu

i ostrzeliwując bijących się między sobą Austriaków z broni maszynowej.

43 żołnierzy jest pochowanych jako bezimienni, jednym z nich jest podporucznik. Imiennie wymieniono: plutonowy Jan Gawliński, plutonowy Wojciech Madura, szer. Alojz Weiss, szer. Franciszek Żurawski, szer. Jan Sikora, szer. Władysław Kołodziej, porucznik Siegfried Wechsberg, szer. Emil Antl.

W roku 2023 gmina Rzeszawa pozyskała środki na renowację cmentarza wojennego z I wojny światowej nr 318 w Bratucicach.

Fotografia 4. Widok na cmentarz wojenny w Bratucicach.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Krzeczów - Cmentarz wojenny nr 315, (wpis do rejestru zabytków nr A-93/M z dnia 23.05.2007 r.)

Zabytkowy cmentarz, zaprojektowany przez Franza Starka, znajdujący się we wsi Krzeczów, gmina Rzeszawa, powiat Bochnia. Jeden z ponad 400 zachodnio-galicyskich cmentarzy wojennych zbudowanych przez Oddział Grobów Wojennych C. i K. Komendantury Wojskowej w Krakowie. Obiekt znajduje się około 200m od skrzyżowania drogi Bochnia-Rzeszawa i Bogucice.

Na cmentarzu, w 9 grobach zbiorowych oraz 13 pojedynczych, pochowanych jest 74 żołnierzy poległych w I wojnie światowej, w dniu 12 grudnia 1914 roku:

- 32 Austriaków m. in. z, 57 pułku piechoty, 3 pułku huzarów oraz 6 pułku huzarów;
- 42 Rosjan;

Ma kształt prostokąta o łącznej powierzchni 315 m². Ogrózenie jest wykonane z betonowych słupów połączonych dwiema poprzeczkami z metalowych rur. Zachowała się oryginalna kuta brama wejściowa. Głównym obiektem na cmentarzu jest kamienny pomnik, na szczycie którego znajduje się kamienny krzyż. Na pomniku umieszczony jest także żeliwny krzyż charakterystyczny dla dużej części cmentarzy z IX okręgu Bochnia. Na grobach zachowały się kute krzyże jedno i dwuramiennie.

Obiekt jest w bardzo dobrym stanie.

Fotografia 5. Widok na Cmentarz wojenny w Krzeczowie.

Kapliczki, krzyże przydrożne

Wznoszenie kapliczek, figur i krzyży przy drogach lub w przydomowych ogródkach jest zwyczajem bardzo starym i szeroko praktykowanym. Na terenie gminy Wartkowice spotykamy różnorodne obiekty w tej grupie zabytków.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Kapliczki, figury i krzyże przydrożne z reguły ogradzane są dekoracyjnymi płótkami oraz obsadzone roślinnością niską, nie tylko identyfikują mieszkańców pod względem wyznaniowym, ale stanowią też malowniczy akcent w miejscowym krajobrazie.

Kapliczki przydrożne możemy spotkać w każdej miejscowości na terenie gminy Rzezawa. Poniżej przedstawiono charakterystykę ciekawych obiektów tego typu.

Buczków - Kapliczka ludowa

Kapliczka zbudowana w 1834 roku z fundacji Józefa Seremaka. Drewniana, konstrukcji słupowo-ramowej o ścianach z trzech stron oszalowanych deskami, od frontu otwarta. Wewnątrz podest obity deskami, tworzący rodzaj niskiego ołtarzyka na którym ustawiono trzy posągi drewniane, polichromowane, ludowe: św. Florian, św. Stanisław Bp., św. Józef z dzieciątkiem. Kapliczka posiada dużą wartość zabytkową i artystyczną.

Fotografia 6. Widok na kapliczkę ludową w Buczkowie.

Poniżej przedstawiono kapliczkę kamienną Matki Bożej Różańcowej z 1864 r. w Jodłówce wraz z czterema rzeźbami świętych, które zostały w 2023 roku poddane pracom renowacyjnym.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Fotografia 7. Widok na kapliczkę Matki Bożej w Jodłówce.

Wiele kapliczek z terenu gminy Rzeszawa znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga podjęcia prac renowacyjnych. Przykład kapliczki w Ostrowie Królewskim, która wymaga podjęcia prac konserwacyjnych.

Fotografia 8. Widok na kapliczkę – figurę Chrystusa w Ostrowie Królewskim.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Architektura drewniana

Na terenie gminy Rzeszawa spotkać można wiele obiektów dawnej architektury drewnianej. Poniżej przedstawiono opisy obiektów wpisanych rejestru zabytków województwa małopolskiego.

Okulice - Dzwonnica przy kościele parafialnym (wpis do rejestru zabytków nr A-111 z dnia 20.01.1969 r.)

Dzwonnica znajduje się na terenie przykościelnym, w pobliżu miejsca gdzie znajdował się poprzedni kościół z 1809 roku, rozebrany w 1959 r. Obiekt stoi w pół – zach narożu placu przykościelnego w pobliżu domu parafialnego. Dzwonnica drewniana, konstrukcji słupowej, wzniesiona na rzucie kwadratu. Konstrukcja słupowa ścian powiązana jest o główny słup nośny. Ściany oszalowane są deskami. Izbica nadwieszona z otwartą galerią. Nakrywa ją daszek namiotowy. Wewnątrz dzwonnicy schody drabiniaste, odrębne dla każdego z poziomów. Wewnątrz nie ma dzwonów.

Stan zachowania dobry.

Fotografia 9. Widok na drewnianą dzwonnice przy kościele parafialnym w Okulicach.

Borek - Dom 106 (wpis do rejestru zabytków nr. A-179 z dnia 19.12.1979 r.)

Chałupa zbudowana w 1890 r. Drewniana, wzniesiona na kamieniach i glinie na podwalinie dębowej. Konstrukcji zrębowej, zbudowana z brusów, łączonych na obłap z ostatkami nad okapem. Ściana frontowa malowana na kolor brunatny, uszczelnienia wylepione gliną, zwęgłowania oraz rysie bielone. Ściana tylna i boczne bielone w całości. Dach kryty dachówką. Wzniesiona na rzucie prostokątnym z częścią mieszkalną po stronie zachodniej i komorą od wschodu. Układ wnętrza jednoraktowy,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

czterodzielny. Dach czterospadowy o jednej kalenicy z krokwiemi wspartymi na wystających rysiach. Fundator chałupy i budowniczy nieznani.

Stan zachowania dostateczny.

Fotografia 10. Widok na dom – Borek 106.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest wiele budynków mieszkalnych drewnianych. Większość z nich jest w złym bądź bardzo złym stanie technicznym. Zdecydowana większość obiektów to budynki już nieużytkowane, często zlokalizowane w pobliżu nowej zabudowy.

Przykład dobrze zachowanego obiektu mieszkalnego, drewnianego przedstawiono na poniższej fotografii.

Fotografia 11. Budynek mieszkalny w Borku.

5.2.3. Zestawienie obiektów z terenu Gminy wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego

Wykaz zabytków na terenie Gminy Rzeszawa wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Tabela 1. Wykaz zabytków na terenie Gminy Rzeszawa wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Małopolskiego.

Lp.	Miejscowość	Zabytek	Wpis do rejestru
1	Borek	zagroda nr 108 (d.106); chałupa	A-179 z dnia 19.12.1979 r.
2	Borek	zagroda nr 181; chałupa	A-181 z 19.12.1979 r.
3	Bratucice	cmentarz z I wojny światowej nr 318	A-92/M z dnia 23.05.2007 r.
4	Krzeczów	cmentarz wojenny nr 315	A-93/M z 23 05.2007
5	Okulice	dzwonnica	A-111 z 20.02.1969
6	Rzeszawa	kościół parafialny p.w. św. Trójcy	A-124 z 27.03.1969

Źródło: Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Zakres i formy ochrony oraz opieki nad zabytkami rejestrowymi przez ich właścicieli i użytkowników reguluje przede wszystkim ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. 2024 poz. 1292 z późn. zm.) oraz akty wykonawcze do ustawy, w tym m.in. rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych.

Obowiązek zgodnego z przepisami użytkowania i zarządzania obiektem zabytkowym spoczywa na jego właścicielu lub posiadaczu. Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Niezależnie od w/w obowiązków użytkownik zabytku jest zobowiązany zawiadomić służby konserwatorskie o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków, pozwolenia konserwatorskiego wymaga:

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- prowadzenie badań archeologicznych;
- przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
- dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

- zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów,
- podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;
- poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

Prace mające charakter bieżącej konserwacji, np. odświeżanie ścian we wnętrzu obiektu bez zmiany ich kolorystyki i wymiany tynków, miejscowa wymiana instalacji np. gniazd elektrycznych, kranów itp., wymiana powojennego wystroju wewnątrz bez naruszania zabytkowej substancji obiektu, nie wymagają uzyskania pozwolenia konserwatorskiego, jedynie zgłoszenia właściwemu konserwatorowi.

Właściciel lub posiadacz zabytku może wystąpić do właściwego konserwatora zabytków o wydanie w formie pisemnej zaleceń konserwatorskich, pomocnych w przygotowaniu dokumentacji projektowej czy sformułowaniu zakresu planowanych prac. Zalecenia konserwatorskie mają na celu określenie sposobu korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także określenie zakresu dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

5.2.4. Zestawienie obiektów z terenu Gminy Rzezawa wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Ewidencja zabytków, w brzmieniu w/w Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292 ze zm.), art. 21, jest podstawą dla sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Ewidencja zabytków jest uporządkowanym zbiorem opracowań, wykonywanym wg jednolitych wzorców, stanowiącym podstawowe informacje o obiektach zabytkowych. Krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków prowadzi Generalny Konserwator Zabytków. Wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków. Natomiast gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków prowadzi wójt (burmistrz, prezydent miasta) danej gminy.

Za kryteria decydujące o wpisie obiektu do ewidencji przyjęto:

- czas powstania – nie później niż lata 50 XX w.;
- stopień zachowania walorów zabytkowych;
- funkcję obiektu i wpływ jego formy na ogólny charakter zabudowy miejscowości;

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

- wartość historyczną, artystyczną i naukową.

Zabytki zawarte w Gminnej Ewidencji Zabytków to przede wszystkim budynki mieszkalne i gospodarcze, kapliczki, cmentarze, oraz kościoły. Zachowane obiekty pochodzą najczęściej z II połowy XIX w. oraz z I połowy XX w. Spośród obiektów zabytkowych na obszarze gminy najlepiej zachowane są kościoły. W bardzo dobrym bądź dobrym stanie jest również większość występujących na terenie gminy kapliczek. Wymagają one jednak bieżących prac konserwatorskich i pielęgnacyjnych, w tym dbania o zachowanie ekspozycji.

Tradycyjna zabudowa drewniana (w tym zagrodowa) w większości przypadków jest w złym stanie. Części drewnianych budynków mieszkalnych i gospodarczych bez szybkiego podjęcia prac remontowych zagraża postępujące niszczenie. Podjęcie działań renowacyjnych jest szczególnie ważne wobec niewielkiej ilości zachowanych przykładów tradycyjnej zabudowy drewnianej. W trakcie terenowych prac weryfikacyjnych nad Gminną Ewidencją Zabytków stwierdzono, że niektórzy właściciele drewnianej zabudowy dostrzegają jej wyjątkowe walory i starają się gromadzić i pozyskiwać środki na utrzymanie zabytków w jak najlepszym stanie; inni zaś otwarcie mówią o przeprowadzeniu prac rozbiórkowych. Warto zaznaczyć, że przesłanki dotyczące rozbiórki tyczą się nie tylko obiektów o złym stanie zachowania ale również i dobrze zachowanych.

Cmentarze z okresu I Wojny Światowej są w większości w dobrym bądź dość dobrym stanie. Niewątpliwie wymagają lub też w najbliższym czasie wymagać będą bieżących prac konserwacyjnych i drobnych zabiegów remontowych. Aby uchronić je przed niszczeniem należy systematycznie rozpoznawać bieżące potrzeby.

Gminna Ewidencja Zabytków została przyjęta Zarządzeniem nr 107/2015 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków dla Gminy Rzezawa.

Zarządzenie Nr 60/2017 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 21.06.2017r. w sprawie: skreślenia zabytku i wyłączenia karty adresowej z Gminnej Ewidencji Zabytków z GEZ usunięty został dom w lokalizacji Jodłówka 1.

Zarządzeniem nr 138/2021 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 30.11.2021 r. przyjęta została aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rzezawa.

Zarządzeniem 154/2021 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 17.12.2021r. w sprawie: skreślenia zabytku i wyłączenia karty adresowej z Gminnej Ewidencji Zabytków z GEZ usunięty został Dom w Rzezawie, przy ul. Długiej 37.

Zarządzeniem nr 128/2023 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 09.10.2023 r. przyjęta została aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rzezawa.

Zarządzeniem nr 7/2025 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 13 stycznia 2025 r. z gminnej ewidencji zabytków zostały wykreślone następujące obiekty: Rzezawa, ul. Długa 58 (dz. 932) – dom, Rzezawa, ul. Długa 16 (dz. 890/6) – dom, Rzezawa, ul. Akacyjowa 67 (1142/2) – dom, Rzezawa, ul. Bocheńska 34 (dz. 516) – obórka, Rzezawa, ul. Jodłowa 10 (dz. 1280) – dom, Rzezawa, ul. Kościelna 26 (dz. 1233) – dom, Rzezawa, ul. Lipowa

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

27 (dz. 1332) – dom, Rzeszawa, ul. Lipowa 41 (dz. 1347) – dom, Rzeszawa, ul. Lipowa 41 (dz. 1347) – stodoła, Rzeszawa, ul. Szkolna 21 (dz. 1291) – dom, Jodłówka 55 (dz. 1088) – dom, Jodłówka 133 (dz. 808) – dom, Krzeczów, ul. Szkolna 23 (daw. 188) (dz. 803), Rzeszawa, ul. Mostowa 8 (dz. 1273/2).

Wykaz zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się w załączniku do przedmiotowego opracowania.

5.2.5. Zabytki ruchome

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje zabytek ruchomy, jako „rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będących dziełem człowieka lub związanych z jego działalnością i stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”.

Do zabytków ruchomych podlegających ochronie i opiece zalicza się dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, prezentujące minione kierunki artystyczne oraz inne obiekty niebędące w pełni dziełami sztuki (np. wytwory sztuki ludowej i rękodzieła, obiekty etnograficzne, instrumenty muzyczne, przedmioty zgromadzone w kolekcjach, numizmaty, pieczęcie, medale i order, militaria, pamiątki historyczne, przedmioty związane z wybitnymi osobistościami lub instytucjami). Ponadto, prócz obiektów wchodzących w skład wyposażenia budowli, także ich wystrój architektoniczny nazywany jest zabytkiem ruchomym (np. rzeźby, płaskorzeźby, malowidła ścienne, mozaiki, sztukaterie i detal architektoniczny: gzymsy, obramowania otworów okiennych i drzwiowych oraz rzeźby ogrodowe, fontanny, kapliczki i krzyże przydrożne, drogowaskazy kamienne, nagrobki itp.).

Rejestr Zabytków Ruchomych prowadzony jest podobnie jak Rejestr Zabytków Nieruchomych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wniosek właściciela zabytku lub z obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę. Do rejestru zabytków nieruchomych nie wpisuje się obiektów znajdujących się w inwentarzu muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Zabytki ruchome gminy Rzeszawa stanowią wyposażenie obiektów wpisanych do Rejestru zabytków są to:

- Kościół parafialny p. w. Narodzenia NMP w Okulicach B-62, decyzja z dnia 22.02.1969 r.
- Kościół parafialny p. w. Św. Trójcy w Rzeszawie B-75, decyzja z dnia 27.03.1969 r.

5.2.6. Zabytki archeologiczne

Zabytek archeologiczny jest zabytkiem nieruchomym, będącym powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów, względnie zabytek ruchomy, będący ich wytworem.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo - konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje on dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach, a także publikacjach naukowych, popularnonaukowych oraz artykułach prasowych. Należy jednak pamiętać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Na terenie Gminy Rzezawa występują liczne stanowiska archeologiczne - zarejestrowano i zewidencjonowano 222 stanowiska, głównie są to ślady osadnictwa bądź osady.

Szczegółowa lokalizacja stanowisk archeologicznych dostępna jest w archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Tarnowie.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Tabela 2. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie Gminy Rzeszawa.

Lp.	Miejscowość	Numer obszaru AZP	Numer stanowiska w obrębie miejscowości	Numer na obszarze	Jednostki kulturowe/chronologia
1	Borek	103-62	1	68	śląd osadnictwa - neolit
2	Borek	103-62	2	23	śląd osadnictwa - prahistoria, wczesne średniowiecze
3	Borek	103-62	3	25	śląd osadnictwa - epoka kamienia
4	Borek	103-62	4	31	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
5	Borek	103-62	5	33	osada, śląd osadnictwa - prahistoria, wczesne średniowiecze
6	Borek	103-62	6	34	śląd osadnictwa - epoka kamienia
7	Borek	103-62	7	35	śląd osadnictwa - epoka kamienia, późne średniowiecze, epoka nowożytna
8	Borek	103-62	8	37	śląd osadnictwa - epoka kamienia, średniowiecze
9	Borek	103-62	9	38	śląd osadnictwa - epoka kamienia
10	Borek	103-62	10	39	śląd osadnictwa - epoka kamienia, epoka nowożytna
11	Borek	103-62	11	40	śląd osadnictwa - średniowiecze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

12	Borek	103-62	12	44	śląd osadnictwa - epoka kamienia
13	Borek	103-62	13	53	śląd osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria
14	Borek	103-62	14	54	średniowiecze - ślad osadnictwa
15	Borek	103-62	15	55	epoka kamienia - ślad osadnictwa
16	Borek	103-62	16	56	śląd osadnictwa - prahistoria, średniowiecze
17	Borek	103-62	17	57	śląd osadnictwa - epoka kamienia
18	Bratucice	102-62	1	15	osada - okres rzymski – kultura przeworska
19	Bratucice	102-62	2	16	osada, ślad osadnictwa - epoka brązu, późny okres rzymski kultura przeworska, prahistoria, wczesne średniowiecze
20	Bratucice	102-62	3	17	śląd osadnictwa - prahistoria, epoka nowożytna
21	Bratucice	102-62	4	18	śląd osadnictwa - prahistoria, średniowiecze
22	Bratucice	102-62	5	19	osada, ślad osadnictwa - późna epoka żelaza, kultura przeworska, średniowiecze
23	Bratucice	102-62	6	20	osada, ślad osadnictwa - epoka brązu, wczesna epoka żelaza – kultura łużycka, prahistoria, średniowiecze
24	Bratucice	102-62	7	21	osada, ślad osadnictwa - prahistoria, średniowiecze, epoka nowożytna
25	Bratucice	102-62	8	22	śląd osadnictwa - średniowiecze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

26	Bratucice	102-62	9	23	osada - średniowiecze
27	Bratucice	102-62	10	24	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
28	Bratucice	102-62	11	25	osada, ślad osadnictwa - prahistoria, średniowiecze
29	Bratucice	102-62	12	26	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, średniowiecze
30	Bratucice	102-62	13	27	osada, ślad osadnictwa - epoka brązu – kultura łużycka, prahistoria, średniowiecze
31	Bratucice	102-62	14	28	ślad osadnictwa - średniowiecze, epoka nowożytna
32	Bratucice	102-62	15	29	ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, średniowiecze
33	Bratucice	102-62	16	31	ślad osadnictwa - średniowiecze, epoka nowożytna
34	Bratucice	102-62	17	32	ślad osadnictwa - średniowiecze, epoka nowożytna
35	Bratucice	102-62	18	33	ślad osadnictwa - średniowiecze
36	Bratucice	102-62	19	34	ślad osadnictwa - epoka kamienia
37	Bratucice	102-62	20	35	ślad osadnictwa - średniowiecze, epoka nowożytna
38	Bratucice	102-62	21	40	ślad osadnictwa - średniowiecze
39	Bratucice	102-62	22	41	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska, średniowiecze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

40	Bratucice	102-62	23	42	osada, ślad osadnictwa - średniowiecze, epoka nowożytna
41	Bratucice	102-62	24	81	ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska
42	Bratucice	102-62	25	82	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, średniowiecze
43	Bratucice	102-62	26	83	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
44	Bratucice	102-62	27	87	ślad osadnictwa - epoka kamienia
45	Bratucice	102-62	28	88	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria, wczesne średniowiecze VIII-X w.
46	Bratucice	102-62	29	89	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, okres rzymski – kultura przeworska, schyłek wczesne średniowiecze
47	Bratucice	102-62	30	90	ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria
48	Bratucice	102-62	31	91	ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, prahistoria, średniowiecze
49	Bratucice	102-62	32	92	ślad osadnictwa - epoka kamienia
50	Bratucice	102-62	33	93	ślad osadnictwa - epoka kamienia
51	Bratucice	102-62	34	94	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, średniowiecze, epoka nowożytna
52	Bratucice	102-62	35	135	ślad osadnictwa - epoka kamienia, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, nowożytność
53	Bratucice	102-62	36	136	ślad osadnictwa, punkt osadniczy - epoka kamienia, pradzieje, późne średniowiecze, nowożytność

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

54	Bratucice	102-62	37	137	śląd osadnictwa, punkt osadniczy - epoka kamienia, pradzieje, nowożytność
55	Brzeźnica	104-62	22	35	śląd osadnictwa – epoka kamienia, osada – prahistoria, osada – późne średniowiecze
56	Brzeźnica	104-62	25	51	śląd osadnictwa - późny okres rzymski
57	Brzeźnica	104-62	26	52	osada - późny okres rzymski
58	Brzeźnica	104-62	27	53	osada - późny okres rzymski
59	Buczków	103-62	1	61	śląd osadnictwa - epoka kamienia
60	Buczków	103-62	2	62	śląd osadnictwa - wczesne średniowiecze
61	Buczków	103-62	3	63	śląd osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska
62	Buczków	103-62	4	64	śląd osadnictwa - wczesne średniowiecze
63	Buczków	103-62	5	66	śląd osadnictwa - epoka kamienia
64	Buczków	103-62	6	97	śląd osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria
65	Buczków	102-62	7	98	śląd osadnictwa - epoka kamienia
66	Dąbrówka	103-62	1	58	śląd osadnictwa - epoka kamienia
67	Dąbrówka	103-62	2	59	śląd osadnictwa - epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

68	Dąbrówka	103-62	3	60	śląd osadnictwa - epoka kamienia, średniowiecze
69	Dąbrówka	103-62	4	65	osada - schyłek wczesnego średniowiecza XII-XIII w.
70	Dąbrówka	103-62	5	67	śląd osadnictwa - epoka kamienia, prehistoria, nowożytność
71	Dębina	103-62	6	45	śląd osadnictwa - prehistoria
72	Dębina	103-62	7	46	śląd osadnictwa - epoka kamienia, prehistoria, średniowiecze
73	Dębina	103-62	8	51	śląd osadnictwa - epoka kamienia
74	Dębina	103-62	9	52	śląd osadnictwa - epoka kamienia
75	Dębina	102-62	10	96	śląd osadnictwa - nowożytność
76	Jodłówka	103-62	1	41	śląd osadnictwa - epoka kamienia
77	Jodłówka	103-62	2	42	śląd osadnictwa - epoka kamienia
78	Jodłówka	103-62	3	43	śląd osadnictwa - epoka kamienia
79	Jodłówka	104-62	4	76	osada, śląd osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska
80	Jodłówka	104-62	5	77	osada - neolit, późny okres rzymski – kultura przeworska, późne średniowiecze
81	Jodłówka	104-62	6	78	śląd osadnictwa - epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

82	Jodłówka	104-62	7	79	ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria, średniowiecze
83	Jodłówka	104-62	8	80	ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
84	Jodłówka	104-62	9	113	ślad osadnictwa - neolit
85	Jodłówka	104-62	10	114	ślad osadnictwa - epoka kamienia – WEB
86	Jodłówka	104-62	12	116	ślad osadnictwa - epoka kamienia, punkt osadniczy – nowożytność
87	Krzeczów	103-61	1	7	osada, ślad osadnictwa - neolit, okres rzymski – kultura przeworska, wczesne średniowiecze
88	Krzeczów	104-61	2	122	ślad osadnictwa - prahistoria, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
89	Krzeczów	104-61	3	123	osada, ślad osadnictwa - neolit, prahistoria, późne średniowiecze
90	Krzeczów	104-61	4	124	ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze
91	Krzeczów	104-61	5	125	ślad osadnictwa - późne średniowiecze – XIV w.
92	Krzeczów	104-61	6	126	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, wczesny brąz, późne średniowiecze
93	Krzeczów	104-61	7	127	ślad osadnictwa - epoka kamienia, późne średniowiecze
94	Krzeczów	104-61	8	128	ślad osadnictwa - neolit, późne średniowiecze
95	Krzeczów	104-61	9	129	ślad osadnictwa - epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

96	Krzeczów	103-61	10	29	ślad osadnictwa - późne średniowiecze, nowożytność
97	Krzeczów	104-61	11	30	ślad osadnictwa - epoka kamienia
98	Krzeczów	104-61	12	31	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późne średniowiecze
99	Krzeczów	104-61	13	32	ślad osadnictwa - epoka kamienia
100	Krzeczów	104-61	14	33	osada, ślad osadnictwa - prahistoria, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, nowożytność
101	Krzeczów	104-61	15	60	ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria
102	Krzeczów	103-61	16	63	ślad osadnictwa - epoka kamienia
103	Krzeczów	104-62	17	9	ślad osadnictwa - późne średniowiecze
104	Łazy	104-62	1	4	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
105	Łazy	104-61	6	10	osada, ślad osadnictwa, punkt osadniczy - epoka kamienia, prahistoria, późne średniowiecze – XV w., nowożytność
106	Łazy	104-62	8	11	osada, ślad osadnictwa - prahistoria, późne średniowiecze
107	Łazy	104-62	9	12	osada - epoka kamienia, prahistoria
108	Łazy	104-62	10	13	ślad osadnictwa - późne średniowiecze
109	Łazy	104-62	11	14	ślad osadnictwa - późne średniowiecze – XV w.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

110	łazy	104-62	12	15	osada, ślad osadnictwa - prahistoria, późne średniowiecze
111	łazy	104-62	13	16	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria, późne średniowiecze, nowożytność
112	łazy	104-62	14	17	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późne średniowiecze, nowożytność
113	łazy	104-62	15	18	osada, ślad osadnictwa - późne średniowiecze, nowożytność
114	łazy	104-62	16	19	ślad osadnictwa - epoka kamienia, późne średniowiecze
115	łazy	104-62	17	20	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późne średniowiecze
116	łazy	104-62	18	21	osada - neolit, późne średniowiecze
117	łazy	104-62	19	22	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, późne średniowiecze
118	łazy	104-62	20	23	osada, ślad osadnictwa - neolit, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, nowożytność
119	łazy	104-62	21	24	ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, nowożytność
120	łazy	104-62	22	25	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, wczesna epoka brązu, prahistoria, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
121	łazy	104-62	23	26	ślad osadnictwa - neolit, późne średniowiecze, nowożytność
122	łazy	104-62	25	36	osada, ślad osadnictwa - późne średniowiecze, nowożytność

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

123	łazy	104-62	26	37	ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria, nowożytność
124	łazy	104-62	27	38	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późne średniowiecze
125	łazy	104-62	28	39	ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria, późne średniowiecze
126	łazy	104-62	29	40	ślad osadnictwa - epoka kamienia
127	łazy	104-62	30	41	osada, ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, nowożytność
128	łazy	104-62	31	42	ślad osadnictwa - późne średniowiecze
129	łazy	104-62	32	43	osada, ślad osadnictwa - późna epoka brązu, kultura przeworska, późne średniowiecze
130	łazy	104-62	33	44	osada, ślad osadnictwa - późna epoka brązu, kultura przeworska, późne średniowiecze, nowożytność
131	łazy	104-62	34	45	ślad osadnictwa - późne średniowiecze
132	łazy	104-62	35	46	ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze
133	łazy	104-62	36	47	osada - prahistoria
134	łazy	104-62	37	48	osada - kultura przeworska
135	łazy	104-62	38	54	osada - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska
136	łazy	104-62	39	55	osada - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

137	łazy	104-62	40	56	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, wczesne średniowiecze, nowożytność
138	łazy	104-62	41	57	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria, późny okres rzymski, kultura przeworska, późne średniowiecze, nowożytność
139	łazy	104-62	42	58	osada, ślad osadnictwa - neolit – kultura ceramiki wstęgowej rytej, prahistoria, późny okres rzymski – kultura przeworska, późne średniowiecze, nowożytność
140	łazy	104-62	43	59	osada, ślad osadnictwa - neolit – kultura ceramiki wstęgowej rytej, późne średniowiecze
141	łazy	104-62	44	60	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, nowożytność
142	łazy	104-62	45	61	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska, późne średniowiecze
143	łazy	104-62	46	62	osada, ślad osadnictwa - neolit, późny okres rzymski – kultura przeworska
144	łazy	104-62	47	63	osada - neolit, późny okres rzymski – kultura przeworska
145	łazy	104-62	48	64	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
146	łazy	104-62	49	65	ślad osadnictwa- prahistoria
147	łazy	104-62	50	66	ślad osadnictwa - prahistoria, późne średniowiecze, nowożytność
148	łazy	104-62	51	67	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
149	łazy	104-62	52	68	osada - neolit

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

150	Łazy	104-62	54	70	osada, ślad osadnictwa - neolit, późny okres rzymski – kultura przeworska
151	Łazy	104-62	55	71	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, neolit, wczesne epoka brązu, prahistoria, wczesne średniowiecze
152	Łazy	104-62	59	75	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, neolit, prahistoria
153	Rzezawa	104-61	12	118	ślad osadnictwa - epoka kamienia, pradzieje
154	Łazy	104-61	60	119	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, wczesne średniowiecze
155	Łazy	104-61	61	120	ślad osadnictwa - epoka kamienia
156	Łazy	104-61	63	121	ślad osadnictwa - epoka kamienia, neolit
157	Łazy	104-62	64	117	ślad osadnictwa, punkt osadniczy - epoka kamienia, późne średniowiecze – XV w. nowożytność
158	Łazy	104-61	65	136	osada, punkt osadniczy - prahistoria (okres rzymski), wczesne średniowiecze, późne średniowiecze – XV w. nowożytność
159	Okulice	102-62	1	30	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, neolit, późny okres rzymski – kultura przeworska, prahistoria
160	Okulice	102-62	2	36	ślad osadnictwa - epoka brązu
161	Okulice	102-62	3	37	osada, ślad osadnictwa - prahistoria, średniowiecze
162	Okulice	102-62	4	38	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria, średniowiecze, nowożytność

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

163	Okulice	102-62	5	39	osada, ślad osadnictwa - młodszy okres przed-rzymski, późny okres rzymski – kultura przeworska, wczesne średniowiecze, prahistoria
164	Okulice	102-62	6	43	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, średnio-
165	Okulice	102-62	7	44	ślad osadnictwa -- średniowiecze, nieokreślona
166	Okulice	102-62	8	45	osada, ślad osadnictwa - prahistoria, wczesne średniowiecze
167	Okulice	102-62	9	46	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska, średniowiecze
168	Okulice	102-62	10	47	ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska
169	Okulice	102-62	11	48	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
170	Okulice	102-62	12	51	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
171	Okulice	102-62	13	53	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
172	Okulice	102-62	14	54	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, wczesne średniowiecze, nowożytność
173	Okulice	102-62	15	55	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
174	Okulice	102-62	16	56	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, średniowiecze
175	Okulice	102-62	17	57	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska, wczesne średniowiecze, nowożytność

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

176	Okulice	102-62	18	58	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, schyłek wczesnego średniowiecza
177	Okulice	102-62	19	59	ślad osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska, średniowiecze
178	Okulice	102-62	20	61	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
179	Okulice	102-62	21	62	ślad osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska, nowożytność
180	Okulice	102-62	22	63	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, wczesne średniowiecze
181	Okulice	102-62	23	64	ślad osadnictwa - prahistoria, średniowiecze
182	Okulice	102-62	24	66	ślad osadnictwa - średniowiecze, nowożytność
183	Okulice	102-62	25	95	ślad osadnictwa - prahistoria, nowożytność
184	Okulice	102-62	26	138	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska
185	Okulice	102-62	27	139	ślad osadnictwa, punkt osadniczy - epoka kamienia, nowożytność
186	Okulice	102-62	28	140	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, pradzieje, nowożytność
187	Okulice	102-62	29	141	ślad osadnictwa - pradzieje, wczesne średniowiecze, nowożytność
188	Okulice	102-62	30	142	ślad osadnictwa - epoka kamienia, nowożytność
189	Ostrów Królewski	103-61	1	5	cmentarzysko - wczesne średniowiecze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

190	Ostrów Królewski	103-62	2	8	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
191	Ostrów Królewski	103-62	3	9	osada, ślad osadnictwa - schyłek epoki brązu/okres halsztacki – kultura łużycka, późny okres rzymski – kultura przeworska
192	Ostrów Królewski	103-62	4	10	osada, ślad osadnictwa - epoka brązu, wczesna epoka żelaza – kultura łużycka, prahistoria, średniowiecze
193	Ostrów Królewski	103-62	5	11	osada - prahistoria, późny okres rzymski – kultura przeworska
194	Ostrów Królewski	103-62	6	12	osada - późny okres rzymski – kultura przeworska
195	Ostrów Królewski	103-62	7	17	ślad osadnictwa - epoka kamienia
196	Ostrów Królewski	103-62	8	18	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, epoka brązu/wczesna epoka żelaza – kultura łużycka, późny okres rzymski – kultura przeworska
197	Ostrów Królewski	103-62	9	20	ślad osadnictwa - prahistoria, późny okres rzymski – kultura przeworska, średniowiecze, nowożytność
198	Ostrów Królewski	103-62	10	21	ślad osadnictwa - prahistoria
199	Ostrów Królewski	103-62	11	22	ślad osadnictwa - średniowiecze, wczesne średniowiecze
200	Ostrów Królewski	103-61	12	47	ślad osadnictwa - epoka kamienia
201	Ostrów Królewski	103-61	13	49	ślad osadnictwa - epoka kamienia, wczesne średniowiecze
202	Ostrów Królewski	103-61	14	50	ślad osadnictwa - epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

203	Ostrów Królewski	103-61	15	51	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, prahistoria, późne średniowiecze
204	Ostrów Królewski	103-61	16	52	osada - prahistoria
205	Ostrów Królewski	103-61	17	53	ślad osadnictwa - prahistoria, późny okres rzymski – kultura przeworska, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
206	Ostrów Królewski	103-61	18	54	ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska
207	Ostrów Królewski	103-61	19	55	osada, ślad osadnictwa - późny okres lateński, kultura przeworska, prahistoria, nowożytność
208	Ostrów Królewski	103-61	20	56	osada, ślad osadnictwa - prahistoria, nowożytność
209	Ostrów Królewski	103-61	21	64	osada, ślad osadnictwa - późne średniowiecze, nowożytność
210	Ostrów Królewski	103-61	22	65	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, późne średniowiecze
211	Rzezawa	104-61	1	130	ślad osadnictwa - neolit
212	Rzezawa	103-62	2	131	osada, ślad osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska, późne średniowiecze
213	Rzezawa	104-61	3	24	ślad osadnictwa - epoka kamienia
214	Rzezawa	103-61	4	57	ślad osadnictwa - prahistoria, późny okres rzymski – kultura przeworska
215	Rzezawa	103-61	5	58	ślad osadnictwa - epoka kamienia, późny okres rzymski – kultura przeworska
216	Rzezawa	103-61	6	61	ślad osadnictwa - późny okres lateński, kultura przeworska

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

217	Rzezawa	103-61	7	62	osada, ślad osadnictwa - późny okres lateński/okres rzymski, kultura przeworska, późne średniowiecze
218	Rzezawa	104-62	8	5	ślad osadnictwa - epoka kamienia
219	Rzezawa	104-62	9	6	ślad osadnictwa - prahistoria
220	Rzezawa	104-62	10	7	ślad osadnictwa - wczesne średniowiecze
221	Rzezawa	104-62	11	8	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, późne średniowiecze
222	Rzezawa	104-61	13	135	osada, ślad osadnictwa - późny okres rzymski – kultura przeworska, późne średniowiecze

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, Delegatura Tarnów.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

5.2.7. Dziedzictwo niematerialne

Dziedzictwo niematerialne odgrywa istotną rolę w jednoczeniu i określaniu kulturowej tożsamości grup społecznych. Odzwierciedla jej oczekiwania, które są wyrażane m.in. w formie języka, literatury, muzyki, tańca, obyczajów, ubioru.

Na terenie Gminy Rzeszawa dziedzictwo niematerialne zostało zachowane i jest szeroko obecne, pielęgnowane i kultywowane. Obiektami kulturotwórczymi są przede wszystkim:

- Cztery biblioteki publiczne: Gminna Biblioteka Publiczna w Rzeszawie oraz jej filie – w Buczkowie i Krzeczowie oraz punkt biblioteczny w Ostrowie Królewskim.
- Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu (GCKCZiS). Centrum stanowi samorządową instytucję kultury, której podstawowym celem jest prowadzenie szeroko pojętej działalności kulturalnej.

Centrum Kultury prowadzi działalność w zakresie:

- upowszechniania kultury
- upowszechniania czytelnictwa
- upowszechniania sportu i rekreacji.

Do najważniejszych imprez organizowanych przez GCKCZiS w Rzeszawie, które już na stałe wpisały się do kalendarza kulturalnego należą:

- Spotkania z kolędą
- Rodzinny Turniej Walentynkowy
- Kiermasz Wielkanocy
- Dzień Ziemi – konkurs ekologiczny
- Obchody Rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja
- Cała Gmina czyta dzieciom
- Gminny Dzień Strażaka
- Przegląd Młodych Talentów
- Gminny Dzień Dziecka
- Gminna Olimpiada Sportowa
- Wiejska Biesiada – Powitanie Lata
- Pożegnanie Lata w Gminie Rzeszawa
- Narodowe Czytanie
- Gminny Konkurs Recytatorski
- Obchody upamiętniające odzyskanie niepodległości przez Polskę,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

- Turniej Mikołajkowy
- Kiermasz Bożonarodzeniowy.

Ponadto GCKCZiS w Rzeszawie organizuje lub współorganizuje różnego rodzaju konkursy, warsztaty, wystawy, spotkania autorskie, szkolenia i inne imprezy środowiskowe.

Na terenie gminy funkcjonują różnego rodzaju stowarzyszenia. Są one samorządnym, dobrowolnym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Cele stowarzyszeń służą szeroko pojmowanym celom społecznym, kulturalnym, oświatowym, ochronie środowiska itp.

Działają zarówno kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich, straże. Wszystkie te organizacje są stowarzyszeniami, które dynamicznie się rozwijają, co silnie oddziałuje na rozkwit gminy w różnych dziedzinach życia.

- Ludowy Zespół Sportowy „Ostrowianka”
- Ludowy Zespół Sportowy „Borek”
- Ludowy Zespół Sportowy „Błękitni”
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Strzelec”
- Uczniowski Klub Sportowy „Magnus”
- Uczniowski Klub Sportowy „Basket”
- Uczniowski Klub Sportowy „Fair play”
- Gosir Novi Rzeszawianka
- Bratucickie Stowarzyszenie Kulturalne
- Orkiestra Dęta Okulice
- Stowarzyszenie aktywności lokalnej w Łazach („Fit-Łazy”)
- Stowarzyszenie Aktywna Rzeszawa
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ostrów Królewski
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Okulickiej
- Klub Seniora „Bez ograniczeń”
- Towarzystwo przyjaciół w Borku
- Stowarzyszenie Klub Rodziny Jodłówka
- KGW Ziemi Okulickiej Okulice
- KGW Łazy
- OSP Borek
- OSP Bratucice
- OSP Jodłówka
- OSP Łazy
- OSP Krzeczów

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

- OSP Ostrów Królewski
- OSP Okulice
- OP Rzeszawa

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń

Na terenie Gminy Rzeszawa stan zachowania zabytków jest zróżnicowany. W najlepszym stanie są budowle sakralne- zwłaszcza duże. Nie mniej jednak niemal każda z powyższych budowli wymaga większych bądź mniejszych prac konserwatorskoremontowych.

Zabytkowe budynki mieszkalne będące własnością prywatną w dużej liczbie są zaniedbane. Część z nich jest opuszczona. W wielu przypadkach przejęły funkcje gospodarcze a mieszkańcy przenieśli się do nowych budynków murowanych. Zapewne ze względów finansowych spora część architektury drewnianej, niezależnie od przeznaczenia, poddawana jest doraźnym remontom lub trwałym przeróbkom, które negatywnie wpływają na wizerunek danego obiektu i jego otoczenia. Tym samym wpływa to niekorzystnie na krajobraz kulturowy. Podstawową barierą jest tutaj, jak wspomniano wcześniej, brak środków na remonty prowadzone w zgodzie z tradycją i w harmonii z przyrodą.

Wyjątkowej uwagi wymagają obiekty, które są najwartościowsze dla społeczności lokalnej zarówno z punktu widzenia kulturowego jak i ekonomicznego - dwory czy murowana architektura zabytkowa w centrach miejscowości. Niektóre z obiektów są tylko zaniedbane i potrzebują jedynie odnowienia lub zmiany sposobu zagospodarowania, inne wymagają gruntownej renowacji kolejne zaś, są w bardzo dobrym stanie. Ogólnie rzecz ujmując wiele obiektów wymaga szczegółowego rozpoznania stanu technicznego. Dopiero na tej podstawie można podejmować trafne decyzje co do rodzaju podjętych działań.

Dla potrzeb lepszej diagnozy stanu istniejącego w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz w celu sformułowania priorytetów działań władz samorządowych opracowano analizę SWOT słabych i mocnych stron Gminy Rzeszawa, a także szans i zagrożeń.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Mocne strony:

- dostępność komunikacyjna – przebiegająca przez teren gminy autostrada A4 i droga krajowa nr 94
- położenie gminy na malowniczym terenie o dużych walorach krajobrazowych
- dobrze zachowane budynki sakralne
- wolne, atrakcyjne tereny do inwestowania w bazę turystyczno – noclegową
- istnienie szlaków rowerowych i pieszych biegnących w sąsiedztwie wybranych zabytków
- aktywność władz gminy, promocja gminy ośrodka turystycznego
- dobrze skonstruowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniającego potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego
- rola Okulic jako ośrodka pielgrzymkowego
- zachowana w znacznym stopniu drewniana zabudowa mieszkalna
- prowadzona aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków

Słabe strony:

- zły stan architektury drewnianej na terenie Gminy
- w dużej mierze nienajlepszy stan zachowania zabytków nieruchomych na wsiach
- przytłaczająca ilość współczesnych szyldów i reklam na budynkach zabytkowych
- niewłaściwie przeprowadzone pod względem konserwatorskim remonty i modernizacje prywatnych domów mieszkalnych
- duży ubytek obiektów zagrodowych składających się na tradycyjny krajobraz kulturowy
- niewystarczające wyeksponowanie zabytków
- brak oznaczeń informacyjnych prowadzących do przeważającej liczby zabytków
- przeciętnie rozwinięta baza turystyczna

Szanse:

- współfinansowanie z budżetu gminy prac przy obiektach zabytkowych
- fundusze Unii Europejskiej na poprawę zabytków i ich ochronę
- wzrost roli zabytku jako obiektu turystycznego
- rosnąca wiedza i świadomość władz lokalnych o wartości dziedzictwa kulturowego
- wzrost roli inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w ochronie zabytków

Zagrożenia:

- skłonność do zagospodarowania obiektów zabytkowych w sposób uproszczony
- rosnące koszty renowacji i konserwacji obiektów zabytkowych
- niewłaściwe działanie inwestycyjne lub ich brak, przyczyniające się do dalszej degradacji obiektów zabytkowych

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

- akty wandalizmu
- brak zainteresowania społecznego niektórymi zabytkami
- niewystarczające środki na ochronę i opiekę nad zabytkami
- występowanie zagrożeń zewnętrznych: pożary, powodzie
- obniżenie się poziomu świadomości społecznej odnośnie walorów obiektów zabytkowych i ich znaczenia dla rozwoju gminy

Podsumowanie analizy SWOT

Gmina Rzeszawa posiada pokaźny potencjał, którego mocne strony określa przede wszystkim wartość zabytkowego ośrodka urbanistycznego miasta Rzeszawa. Rozwijający się Kult Maryjny sprzyja napływowi turystów i pielgrzymów. Zabytkowa architektura murowana, zarówno sakralna jak i świecka nie uległa jeszcze znacznej dewaloryzacji. Architektura drewniana- zwłaszcza zagrody wiejskie są w znacznej liczbie przypadków w gorszym stanie, nie mniej jednak przedstawiają wartość kulturową i krajobrazową. Zabytki położone są w malowniczym, atrakcyjnym krajobrazowo i przyrodniczo otoczeniu.

Potencjał gminy osłabiają przede wszystkim czynniki o charakterze ekonomicznym. Jest to jednak problem z którym boryka się większość gmin. Ludność gminy posiada relatywnie wysoki stopień świadomości kulturowej. Utożsamia się z regionem, dostrzega jego wyjątkowość, rozumie problemy ochrony dziedzictwa kulturowego i wskazuje na konieczność jego ochrony.

Niepowtarzalną szansę dla zachowania i wykorzystania potencjału stwarzają zmieniające się uwarunkowania społeczne i polityczne, otwarcie na współpracę międzyregionalną, członkostwo w Unii Europejskiej i możliwość korzystania z jej funduszy, a także poprawa infrastruktury komunikacyjnej. Działania prowadzące do rewaloryzacji wartościowych elementów krajobrazu kulturowego gminy i ich promocji powinny być prowadzone w sposób uważny- zaplanowany i kontrolowany, przy udziale odpowiednich specjalistów. W przeciwnym razie poprawne spożytkowanie szans może zostać zagrożone poprzez pomniejszenie bądź zatarcie wartości kulturowych gminy, np. w wyniku realizacji nowego budownictwa mieszkalnego czy rekreacyjnego, czy też błędnie prowadzonych inwestycji remontowych.

7. Stopień realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Rzeszawa na lata 2020-2023

W ramach kierunku działań: *Sprawowanie opieki nad zachowanymi zabytkami i ich otoczeniem:*

- W 2023 roku Gmina Rzeszawa otrzymała kwotę 480 200 zł w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na remont posadzki i kamienia w zabytkowym kościele parafialnym pw. Trójcy Przenajświętszej i Świętego Leopolda w Rzeszawie,
- W 2023 roku przeprowadzono renowację zabytkowych kapliczek: figury Jezusa Chrystusa z 1951 roku w Dębinie, kapliczki Najświętszej Marii Panny z XIX/XX wieku w Borku, figury Jezusa Chrystusa

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

z 1898 roku w Bratucicach, krzyża z 1901 roku w Jodłówce, figury anioła z XIX wieku w Okulicach oraz krzyża z 1911 roku w Rzezawie,

- W 2023 roku przeprowadzono renowację czterech rzeźb świętych w otoczeniu kamiennej kapliczki Matki Bożej w Jodłówce.
- W 2023 roku Gmina Rzezawa otrzymała ponad 460 tys. zł dotacji z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na wykonanie utwardzonych alejek na cmentarzu parafialnym w Rzezawie.

W ramach kierunku działań: *Monitoring zasobów, systematyczna aktualizacja i uzupełnianie gminnej ewidencji zabytków*

- Zarządzeniem nr 138/2021 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 30.11.2021 r. przyjęta została aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rzezawa.
- Zarządzeniem 154/2021 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 17.12.2021r. w sprawie: skreślenia zabytku i wyłączenia karty adresowej z Gminnej Ewidencji Zabytków z GEZ usunięty został Dom w Rzezawie, przy ul. Długiej 37.
- Zarządzeniem nr 128/2023 Wójta Gminy Rzezawa z dnia 09.10.2023 r. przyjęta została aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rzezawa.

W ramach kierunku działań: *Dbanie o stan i porządek przy starych cmentarzach z obszaru gminy:*

- Gmina Rzezawa otrzymała kwotę 392 000 zł w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na zadanie związane z renowacją cmentarza wojennego z I wojny światowej nr 318.

W ramach kierunku działań: *Promocja i popularyzacja zabytków nieruchomych:*

- W latach 2020-2023 w drugi weekend po wakacjach odbył się weekend zabytków powiatu bocheńskiego.

8. Założenia programowe

W Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028 podjęto kontynuację założeń programowych wyznaczonych w Programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rzezawa na lata 2020-2023.

Jako cel główny programu wskazano:

Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych oraz ich ochrona i rewaloryzacja realizowana zarówno przez Gminę Rzezawa jak i przez prywatnych właścicieli obiektów w celu zachowania

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

ładu przestrzennego oraz rozwoju turystyki i szeroko rozumianej gospodarki, co w konsekwencji zaowocuje utrwaleniem poczucia tożsamości społeczności lokalnej.

W roku 2024 wydatki majątkowe budżetu Gminy Rzeszawa na działania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami stanowiły 1,9% wszystkich wydatków gminy w roku kalendarzowym. Zakłada się utrzymanie w kolejnych latach obowiązywania PONZ wydatków na ochronę i opiekę nad zabytkami na podobnym poziomie procentowym (od 1,5% do 1,9%) rocznie.

7.1. Priorytety i kierunki działań oraz działania w ramach Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Poniżej zamieszczono zestawienie priorytetów, kierunków działań i zadań Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa.

PRIORYTET I: Ochrona, opieka i wyeksponowanie obiektów zabytkowych oraz walorów krajobrazu kulturowego gminy	
A ochrona i opieka nad zabytkami i krajobrazem kulturowym	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	Informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na ich remonty
	Merytoryczna pomoc właścicielom zabytków w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na ich odnowę
	Aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych.
	Stworzenie możliwości ulg podatkowych bądź zwolnień z podatku od nieruchomości dla właścicieli remontujących zewnętrzne elementy budynków zabytkowych
	Interwencja władz Gminy przy rażących naruszeniach prawa budowlanego głównie dotyczących rozbudowy i przebudowy zmieniającej bryłę obiektów lub ich charakterystycznych elementów
	Kontrola stanu zachowania i zabezpieczenia obiektów zabytkowych
	Okresowa analiza sposobów wykorzystania i udostępniania zabytków

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Sprawowanie opieki nad zachowanymi zabytkami i ich otoczeniem	Prowadzenie przez Urząd Gminy bieżących działań mających na celu utrzymanie substancji zabytkowej obiektów wpisanych do rejestru zabytków, będących własnością Gminy Rzeszawa
	Podjęmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy
	Odpowiednie utrzymanie otoczenia zabytków
	Wypracowanie metod pozwalających na kontrolę nad umieszczaniem na obiektach zabytkowych niewpisanych do rejestru tablic sztyldów i reklam i dostosowanie ich do kompozycji architektonicznej i charakteru budynku
	Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą
	Walka z samowolami budowlanymi
Zintegrowana ochrona Zabytków w dokumentach planistycznych i strategicznych	Włączanie problemów ochrony zabytków do zadań strategicznych, wynikających z koncepcji i planów rozwoju gminy
	Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi
	Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną w planach zagospodarowania przestrzennego (przede wszystkim w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji)
	Uaktualnienie stref ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Dbanie o stan i porządek przy starych cmentarzach z obszaru gminy	Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy gminnych cmentarzach
	Pielęgnacja zieleni cmentarnej
	Renowacja zabytkowych nagrobków
	Inwentaryzacja zabytkowych nagrobków
B wyeksponowanie zabytków i krajobrazu kulturowego	

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Prezentacja zabytków i określenie ich miejsca w przestrzeni	Opracowanie planu / mapy gminy z oznaczonymi obiektami zabytkowymi w formie tablicy umieszczonej w centralnym punkcie gminy, oraz w okolicach klasztoru
	Opracowanie szczegółowych planów / map sołectw z oznaczonymi obiektami zabytkowymi w formie tablicy umieszczonej w centralnym punkcie wsi
	Oznakowanie obiektów zabytkowych i obiektów mających wartość historyczną tablicami informacyjnymi
Udostępnianie zabytków nieruchomych	Przeprowadzenie spotkań z właścicielami obiektów zabytkowych w celu ustalenia możliwości i zasad ich udostępniania.
	W miarę możliwości stałe bądź okresowe udostępnianie obiektów zabytkowych dla celów turystycznych i promocyjnych.
	W miarę możliwości organizowanie imprez lokalnych w obiektach zabytkowych bądź ich otoczeniu
PRIORYTET II: Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
Promocja i popularyzacja zabytków nieruchomych	Publikowanie materiałów reklamowych i turystycznych opisujących istniejące zabytki w gminie
	Opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa
	Opracowanie informatora o zabytkach i obiektach posiadających wartość historyczną
	Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach
Promocja i popularyzacja spuścizny historycznej i krajobrazu kulturowego	Wprowadzenie do kalendarza imprez kulturalnych przedsięwzięć, związanych z promowaniem walorów historycznych gminy
	Wspieranie organizacji i stowarzyszeń w opracowaniu i publikowaniu materiałów dotyczących historii i zabytków gminy
	Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego
	Dopracowanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych, samochodowych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Ułatwienie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy	Aktualizacja i rozszerzenie informacji o obiektach zabytkowych na stronie internetowej Urzędu Gminy
	Publikacja artykułów o tematyce historii regionu na internetowej stronie gminy po uprzednim uzyskaniu zgody od autorów
PRIORYTET III: Edukacja i szerzenie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
Szerzenie wiedzy- działania informacyjne	Udostępnianie zainteresowanym posiadanych informacji i dokumentacji historycznej bądź danych bibliograficznych
	Wypracowanie możliwości, publikacji krótkich artykułów o tematyce dziedzictwa kulturowego regionu na łamach popularnej regionalnej prasy codziennej
Szerzenie wiedzy- działania promocyjne	Inicjowanie i organizowanie obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa
	Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów (np. z historii regionu) i wystaw (w szczególności fotograficznych i malarskich)
	Opracowanie cyklu szkoleń wraz z materiałem poglądowym skierowanego do mieszkańców i właścicieli obiektów zabytkowych, mających na celu promowanie standardów w zakresie rewaloryzacji i remontowania obiektów zabytkowych oraz możliwości pozyskiwania funduszy na ten cel
	Ustanowienie i przyznawanie nagrody za osiągnięcia w dziedzinie rozpowszechniania i ochrony kultury materialnej gminy (w tym projektów maturalnych i prac magisterskich i dyplomowych)
Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	Informowanie młodzieży szkolnej o zasobach krajobrazu kulturowego gminy
	Włączenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach
	Zorganizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek po najciekawszych i najważniejszych miejscach w Gminie oraz przedstawienie dzieciom i młodzieży jak największej liczby obiektów zabytkowych
	Organizowanie szkoleń związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

PRIORYTET IV: Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego Gminy Rzeszawa	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	ZADANIA
Monitoring zasobów, systematyczna aktualizacja i uzupełnianie gminnej ewidencji zabytków	Rozpoznawanie i wprowadzenie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek
	Uzupełnienie kart adresowych zabytków w gminnej ewidencji o uzyskane dane na temat remontów i przebudów
	Wystąpienie do wojewódzkiego konserwatora zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obiektów wyróżnionych w oparciu o debatę władz gminy z WUOZ
Gromadzenie informacji i materiałów o przeszłości gminy	Stworzenie ogólnodostępnego kanału zbierania informacji o zabytkach znajdujących się w rękach prywatnych
	Gromadzenie materiałów archiwalnych (tj.: starych zdjęć, map itp.) ilustrujących dawny obraz przestrzeni gminy
Rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych	Finansowanie wykonania kart ewidencyjnych zabytków nieruchomych dla obiektów zagrożonych
	Prowadzenie, wspieranie i w miarę możliwości finansowanie działań dokumentujących dziedzictwo kulturowe gminy (m.in.: badania archeologiczne, historyczne i archiwalne).

8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Zadania określone w *Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028* będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- 1) prawnych – wynikających z przepisów ustawowych, obejmujących między innymi uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, stref ochrony konserwatorskiej, budowę parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do wojewódzkiego rejestru lub włączenie do wojewódzkiej ewidencji zabytków obiektów będących własnością gminy, wykonywanie decyzji administracyjnych wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- 2) finansowych – obejmujących między innymi finansowanie prac konserwatorskich, remontowych i archeologicznych przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy lub znajdujących się w trwałym zarządzie jej jednostek lub zakładów budżetowych, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych, w zależności od możliwości finansowych gminy;

- 3) koordynacji – obejmujących między innymi realizację zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w dokumentach strategicznych województwa, powiatu i gminy, współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami;
- 4) społecznych – obejmujących między innymi działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;
- 5) kontrolnych – obejmujących między innymi aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028 po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostanie przedstawiony Radzie Gminy, w celu przyjęcia go Uchwałą. Program został opracowany na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego. Co dwa lata Wójt będzie sporządzał sprawozdania z realizacji zadań programu i przedstawiał je Radzie Gminy.

Wykonanie sprawozdania powinna poprzedzić ocena poziomu realizacji programu, uwzględniająca:

- 1) ilość wykonanych zadań przyjętych do realizacji;
- 2) efektywność wykonania zadań;
- 3) wartość finansową zrealizowanych zadań;
- 4) zakres współpracy z osobami i jednostkami odpowiedzialnymi za zabytki.

Przykładowe mierniki realizacji Programu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Przykładowe mierniki realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028.

Lp.	Miernik realizacji PONZ	Oczekiwany trend
1.	poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami	Wzrost
2.	wartość finansowa zrealizowanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom	Wzrost
3.	liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych	Wzrost

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Lp.	Miernik realizacji PONZ	Oczekiwany trend
4.	liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego, stolarek itp.)	Wzrost
5.	liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy	Wzrost
6.	liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych	Wzrost
7.	liczba opracowanych/wydanych wydawnictw/aplikacji mobilnych/stron www. (w tym folderów promocyjnych, przewodników, albumów, materiałów pokonferencyjnych etc.)	Wzrost
8.	liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej	Wzrost
9.	Liczba opracowanych i zaktualizowanych dokumentów strategicznych uwzględniających kwestię ochrony dziedzictwa kulturowego	Wzrost

10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Obowiązującym wyznacznikiem sposobu finansowania opieki nad zabytkami są zasady, które zawiera Rozdział 7. ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292 z późn. zm.). Nakładają one obowiązek finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku na osobę fizyczną, lub inną jednostkę organizacyjną w tym także na jednostki z sektora finansów publicznych, posiadające tytuł prawny do zabytku.

Dotacje udzielane przez ministra i wojewódzkich konserwatorów zabytków mogą być przeznaczane na szereg działań przy zabytkowych obiektach wpisanych do rejestru zabytków, niezbędnych dla zachowania i poprawy stanu technicznego oraz substancji zabytkowej obiektu. Do katalogu prac i działań należą: techniczne

i konserwatorskie ekspertyzy, konserwatorskie lub architektoniczne badania i dokumentacje, opracowania programów prac konserwatorskich, projekty budowlane, zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku, stabilizacja konstrukcyjna części składowych zabytku lub ich częściowe odtworzenie, odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności; uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej, zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Dodatkowo dotacje na działania przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub gminnej ewidencji zabytków mogą być udzielane przez organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty województwa) na zasadach określonych w podjętej przez dany organ uchwale.

Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw, utworzony został Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków – państwowy fundusz celowy. Głównymi wpływami Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków są administracyjne kary pieniężne nakładane w wypadkach, które dotychczas stanowiły wykroczenia. Są to środki z administracyjnych kar, które nakładane mogą być w ściśle określonych przypadkach:

Art. 107a. 1. Właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa albo wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, który nie powiadomił odpowiednio ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego albo wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,
- 2) zagrożeniu dla zabytku, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego, w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany,
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości

– podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł.

Art. 107b. 1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie na czasowy wywóz zabytku za granicę, a która w terminie 14 dni od dnia upływu ważności tego pozwolenia nie powiadomiła właściwego organu o przywiezieniu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł.

Art. 107c. 1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł.

Art. 107d. 1. Kto bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania, o których mowa

w art. 36 ust. 1 pkt 1–5¹, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

¹ Obejmuje prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, roboty budowlane w otoczeniu zabytku; prowadzi badania konserwatorskie archeologiczne lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

2. Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1–5, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

3. Kto bez pozwolenia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1a (prace konserwatorskie, prace restauratorskie, badania konserwatorskie), podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

4. Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1a, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

Art. 107e. 1. Kto wbrew obowiązкови nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1², podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 50 000 zł.

Środki, zgromadzone na koncie Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków w pierwszej kolejności przeznaczone są na ratowanie zabytków zagrożonych lub zniszczonych.

Najważniejsze potencjalne źródła dofinansowania działań i zadań z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami dla Gminy Rzezawa na lata 2025-2028 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Możliwości pozyskania źródła dofinansowania działań ujętych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami gminy Rzezawa na lata 2025-2028.

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	– Ochrona zabytków Strategicznym celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Kluczowe dla realizacji celów programu są zadania prowadzące do zabezpieczenia, zachowania i utrwalenia substancji zabytku. W ramach programu dofinansowania nie mogą zaś uzyskać projekty zakładające adaptację, przebudowę obiektów zabytkowych lub ich znaczącą rekonstrukcję. Duży nacisk kładziony jest na dofinansowanie prac przy obiektach najbardziej zagrożonych oraz zabytkach najcenniejszych –

² W przypadku ustalenia, że zabytek jest w nieodpowiednim stanie zachowania, wojewódzki konserwator zabytków może wydać kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zalecenia pokontrolne usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO, uznanych za Pomniki Historii oraz tych, posiadających wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Istotnym celem programu jest również zwrócenie uwagi na obiekty, mające szczególne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego – zarówno w kontekście ogólnosiwiatowym, jak lokalnym, gdzie pełnią ważną rolę nośnika historii i tradycji. Istotnym celem programu jest poprawa stanu instytucji kultury mieszczących się w zabytkowych siedzibach, których remonty ze względu na intensywność użytkowania są szczególnie potrzebne. O dofinansowanie w ramach programu mogą ubiegać się podmioty prawa polskiego, osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne, będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadające taki zabytek w trwałym zarządzie. – Ochrona zabytków archeologicznych Strategicznym celem programu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących niedestrukcyjne rozpoznanie i dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych. Zadaniem programu jest wspieranie i promocja badań prowadzonych metodami niedestrukcyjnymi, wykorzystującymi techniki tradycyjne oraz nowoczesne osiągnięcia techniczne, a także opracowanie i publikacja ich wyników. W obu grupach zadań na wsparcie mogą liczyć przede wszystkim projekty, które zakładają prowadzenie badań na obszarach (lub w dziedzinach) niewystarczająco rozpoznanych lub upowszechnionych, promujących nowe kierunki badawcze, a także opracowanie i publikację wyników badań archeologicznych, zwłaszcza zakończonych przed 2010 r. O dofinansowanie w ramach priorytetu ubiegać się mogą następujące podmioty prawa polskiego: samorządowe instytucje kultury, państwowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, publiczne uczelnie

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	akademickie, niepubliczne uczelnie akademickie, podmioty prowadzące działalność gospodarczą. – Kultura Ludowa i tradycyjna Strategicznym celem programu jest wspieranie zjawisk związanych z kulturami tradycyjnymi funkcjonującymi na poziomie lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim (oraz narodowym), które występują zarówno na obszarach wiejskich, jak i miejskich. Dofinansowywane będą przedsięwzięcia związane ze spuścizną kultur tradycyjnych, transformacjami (przekształceniami i przemianami) poszczególnych ich elementów oraz współczesnymi kontekstami ich występowania, w tym odnoszących się także do kultur mniejszości narodowych i etnicznych oraz tradycji środowiskowych. Szczególny nacisk w programie zostaje położony na projekty kompleksowe, integrujące zarówno nadawców – twórców depozytariuszy i nosicieli treści kultury wywodzących się ze społeczności lokalnych i regionalnych oraz profesjonalistów i znawców w swoich dziedzinach, jak i odbiorców (indywidualnych i zbiorowych). Istotne jest rejestrowanie, dokumentowanie i archiwizowanie materialnych i niematerialnych przejawów kultur tradycyjnych; tworzenie odpowiednich metod i narzędzi służących ich ochronie i upowszechnianiu; wypracowywanie i dzielenie się dobrymi praktykami oraz nawiązywanie interdyscyplinarnych i międzyśrodowiskowych kontaktów; wykorzystywanie wszelkich form i sposobów promocji podejmowanych działań, w tym tworzenie ogólnodostępnych repozytoriów związanych z zasobami kultur tradycyjnych i ich transformacjami. O dofinansowanie w ramach programu ubiegać mogą się następujące podmioty prawa polskiego: samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego); organizacje pozarządowe; podmioty prowadzące działalność gospodarczą; kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne. – Wspieranie działań muzealnych Celem programu jest wspieranie działalności w zakresie opieki konserwatorskiej nad muzealiami, archiwaliami i księgozbiorami, a także –

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	prezentacji zbiorów w postaci atrakcyjnych poznawczo projektów wystawienniczych i wydawniczych. O dofinansowanie w ramach programu ubiegać mogą się następujące podmioty prawa polskiego: samorządowe instytucje kultury – z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra i jednostki samorządu terytorialnego; organizacje pozarządowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne. – Miejsca pamięci i trwałe upamiętnienia w kraju Strategicznym celem programu jest wspieranie samorządów w zapewnianiu stabilnej opieki nad najważniejszymi miejscami pamięci na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącymi materialne świadectwo wydarzeń kluczowych dla narodowej tożsamości. Program ma za zadanie stworzenie możliwości sprzyjających otoczeniu tych miejsc stałą i stabilną opieką, polegającej w szczególności na zapewnieniu warunków: naukowego badania i dokumentowania miejsca pamięci oraz wydarzeń i osób z nim związanych; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy miejscu pamięci; zabezpieczenia i utrzymania miejsca pamięci oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z miejsca pamięci w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości i autentyzmu; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o miejscu pamięci oraz jego znaczeniu dla historii, dziedzictwa i tożsamości narodowej. – Kultura dostępna Celem programu jest wspieranie zadań służących ułatwieniu dostępu do kultury, skierowanych do szerokiego grona odbiorców i sprzyjających integracji społecznej. Działania te powinny służyć osiągnięciu realnych, systemowych i długofalowych efektów w niwelowaniu barier w dostępie do kultury w wymiarach: przestrzennym, ekonomicznym, społeczno - mentalnym i kompetencyjnym ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z miejscowości pozbawionych bezpośredniego dostępu do narodowych zasobów dóbr kultury, instytucji kultury oraz instytucji artystycznych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	O dofinansowanie w ramach programu ubiegać się mogą m.in. następujące podmioty prawa polskiego: państwowe instytucje kultury; samorządowe instytucje kultury; jednostki samorządu terytorialnego wyłącznie jako organy prowadzące publiczne szkoły artystyczne, w przypadku szkół nieprowadzących samodzielnej księgowości; organizacje pozarządowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne, podmioty prowadzące działalność gospodarczą [21].
Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków	Środki finansowe z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest wojewoda, poprzez Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przeznaczane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane zabytków położonych na terenie województwa małopolskiego, posiadających istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe oraz będących w złym stanie technicznym. Regulamin dotyczący dotacji na stronie www.wuoz.malopolska.pl .
Budżet Województwa Małopolskiego	Zgodnie z Uchwałą Nr LVI/917/14 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 października 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa małopolskiego. Wnioski o dotację można składać do dnia 15 grudnia każdego roku kalendarzowego dla prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach z całorocznym harmonogramem prac planowanych do wykonania w kolejnym roku. Konkurs „Mecenat Małopolski” Samorząd Województwa Małopolskiego udziela finansowego wsparcia na realizację zadań o charakterze przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych realizowanych przez podmioty nienależące do sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku. Głównym założeniem jest zwiększenie udziału sektora non-profit w realizacji zapisów strategii województwa małopolskiego dotyczących kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego. W tym roku organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, spółdzielnie, socjalne, kluby sportowe i spółki, które nie osiągają zysku z

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	prowadzenia swojej działalności mogą ubiegać się o finansowe wsparcie projektów o dużych walorach artystycznych, promujące różnorodność kulturową regionu. W ramach konkursu dofinansowane są przede wszystkim zadania: wzmacniające tożsamość regionalną, prezentujące dzieła sztuki i niezależne inicjatywy artystyczne oraz promujące kulturę i tradycję mniejszości narodowych oraz grup etnicznych. Dofinansowanie otrzymać mogą także inicjatywy digitalizujące dobra kultury, kreujące postawy obywatelskie i wzmacniające integrację międzypokoleniową. Maksymalna kwota dotacji na realizowane projekty nie może być wyższa niż 80% całkowitych kosztów zadania. Konkurs „Ochrona zabytków Małopolski” Konkurs „Ochrona zabytków Małopolski” został przyjęty uchwałą nr LVI/917/14 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 października 2014 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa małopolskiego. Z budżetu Województwa Małopolskiego mogą być udzielane dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie województwa małopolskiego, posiadających istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub naukowe oraz będących w złym stanie technicznym. Wnioski o dotację można składać do dnia 15 grudnia każdego roku kalendarzowego dla prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach z całorocznym harmonogramem prac planowanych do wykonania w kolejnym roku. Dotacje obejmują prace na zabytkach nieruchomych – będących układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi; dziełami architektury i budownictwa, także obronnego i dawnego przemysłu, zabytkowymi cmentarzami i miejscami upamiętniającymi wybitne osoby i wydarzenia historyczne oraz zabytków ruchomych będących wybitnymi dziełami dawnej sztuki (malarstwa sztalugowego, rzeźby, polichromii), rzemiosłem artystycznym i sztuką użytkową; kolekcjami stanowiącymi

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych oraz wytworami techniki charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentujących poziom nauki i rozwój cywilizacyjny. Konkurs kapliczki Małopolski Jest to konkurs dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego, podejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkowych kapliczkach położonych na obszarze województwa małopolskiego. Kapliczki, przy których będą wykonywane prace nie muszą być wpisane do rejestru zabytków województwa małopolskiego, ale powinny charakteryzować się wartościami artystycznymi i historycznymi. Konkurs „Małopolska Pamięta” Konkurs dotyczy podejmowania działań związanych z właściwie sprawowaną przez organy administracji publicznej ochroną i właścicielską opieką nad zabytkowymi miejscami pamięci narodowej – będącymi obiektami budowlanymi, budowlami lub obiektami małej architektury – w rozumieniu przepisów prawa budowlanego – posiadającymi wartość historyczną i /lub artystyczną, pełniącymi funkcje memoratywne (upamiętniające osoby lub istotne zdarzenia historyczne ważne dla historii Polski i narodowości zamieszkujących nasz kraj), takimi jak: – pomniki; – tablice upamiętniające wydarzenia lub postaci historyczne, – nagrobki osób, które walczyły o wolność narodową i suwerenność państwową Polski lub były ofiarami represji władz zaborczych bądź okupacyjnych; – groby i cmentarze wojenne; – inne obiekty budowlane, budowle i obiekty małej architektury (z wyłączeniem wszelkiego rodzaju kapliczek i krzyży przydrożnych), będące świadectwem wydarzeń o szczególnym znaczeniu dla kształtowania się tożsamości narodowej i historii Polski.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	Jako miejsca pamięci narodowej rozumie się: – obiekty związane z działaniami prowadzonymi na rzecz odzyskania lub obrony niepodległości Polski; – obiekty będące świadectwem wydarzeń o szczególnym znaczeniu dla kształtowania się tożsamości narodowej, historii Polski i narodowości zamieszkujących nasz kraj; – miejsca spoczynku osób związanych z działaniami na rzecz odzyskania lub obrony niepodległości Polski; – miejsca popełnienia zbrodni w ramach działań zbrojnych lub represji ze strony reżimów totalitarnych oraz miejsca spoczynku ofiar będących obywatelami polskimi lub przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych. Obiekty, przy których będą wykonywane prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane nie muszą być wpisane do rejestru zabytków województwa małopolskiego lub gminnych ewidencji zabytków, ale powinny posiadać wartość artystyczną i / lub historyczną. Konkurs „Etno Małopolska” Konkurs organizowany jest przez Województwo Małopolskie od 2022 roku. W jego ramach organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o wsparcie finansowe z przeznaczeniem na zakup strojów lub elementów strojów regionalnych z terenu Małopolski. Zakupom musi towarzyszyć organizacja co najmniej jednego wydarzenia związanego z popularyzacją dziedzictwa kulturowego Małopolski. Konkurs ma na celu wspieraniu inicjatyw wspomagających rozwój wspólnot i społeczności lokalnych związanych z opieką nad dziedzictwem niematerialnym Małopolski oraz pozwalających na tworzenie i poznawanie lokalnej kultury ludowej. Na realizację zadań wybranych w ramach otwartego konkursu ofert zaplanowane zostały środki finansowe do łącznej kwoty 400 000,00 zł. W ramach konkursu uprawniony podmiot może złożyć maksymalnie jedną ofertę. Oferent zobowiązany jest do wykazania się własnym wkładem w wysokości 10% wszystkich kosztów

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	realizacji zadania. Maksymalny koszt oczekiwanego wsparcia finansowego nie może przekroczyć kwoty 30 000 zł.
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych – Fundusz Kościelny	Powołany Fundusz Kościelny udziela dotacji na konserwację i remonty obiektów sakralnych i kościelnych o wartości zabytkowej w szczególności dotyczących: remontów dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszania i odgrzybiania, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, wodnej, kanalizacyjnej, odgromowej). W szczególnie uzasadnionych przypadkach może nastąpić finansowanie z Funduszu Kościelnego remontu ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: instrumenty muzyczne, dzwony) oraz stałych elementów wystroju wewnątrz (takich jak np.: ołtarze, polichromie, freski, posadzki). Więcej informacji na temat możliwości dofinansowania można pozyskać ze strony: https://www.gov.pl/web/mswia/fundusz-koscielny
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnoprawnych	Dotacje w ramach działalności funduszu udzielane są na m.in. likwidację barier architektonicznych (w tym, także w obiektach zabytkowych) w myśl projektu Dostępna przestrzeń. Podmiotami uprawnionymi do otrzymywania środków są właściciele obiektu wymagającego likwidacji barier. Dotacja może być udzielona w wysokości do 50% wartości dla podmiotu, który nie jest przedsiębiorcą oraz do 30% wartości dla przedsiębiorcy.
Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027	W lipcu 2021 roku rozpoczęły się konsultacje społeczne założeń programu na lata 2021-2027. Wyznaczono Priorytet VII: Kultura, w ramach którego określono cel szczegółowy 4.6: Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych Wsparciem w ramach określonego priorytetu zostaną objęte państwowe i współprowadzone instytucje kultury, biblioteki przechowujące Narodowy Zasób Biblioteczny oraz publiczne szkoły i uczelnie artystyczne. Ponadto

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	o wsparcie będą mogły ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego oraz kościoły i związki wyznaniowe w zakresie prowadzonej działalności kulturalnej, zlokalizowane na obszarach wpisanych na listę UNESCO lub Pomników Historii.
Rządowy Program Odbudowy Zabytków	Rządowy Program Odbudowy Zabytków jest to Program, który wspiera samorządy w poprawieniu stanu, odbudowie i remontach obiektów zabytkowych przyczyniając się tym samym do poprawy ich stanu i uchroni przed degradacją i niszczeniem. Program dopuszcza finansowanie obiektów posiadających wpis do ewidencji lub rejestru zabytków i będących w posiadaniu jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjnej podległej jednostce samorządu terytorialnego. Program kierowany jest bezpośrednio do jednostek samorządu terytorialnego, a za ich pośrednictwem również do innych podmiotów zobowiązanych do opieki nad zabytkami. Dofinansowanie będzie przyznawane na realizację zadań inwestycyjnych związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami. Może być przeznaczone na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego albo na udzielenie dotacji samorządowej na takie prace. Dofinansowanie z Programu może wynieść maksymalnie 98% wartości inwestycji, a minimalny wkład własny - 2%. Wnioski będą mogły być składane w aplikacji Polski Ład udostępnionej przez BGK, w jednej z trzech kategorii: • do 150 000 zł • do 500 000 zł • do 3 500 000 zł. Więcej informacji na stronie: https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/programy/rzadowy-program-odbudowy-zabytkow/

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
Fundusz Termomodernizacji i Remontów (BGK)	Podstawowym celem Funduszu Termomodernizacji i Remontów jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe oraz wypłata rekompensat dla właścicieli budynków mieszkalnych, w których były lokale kwaterunkowe. W przypadku obiektów zabytkowych możliwe jest uzyskanie premii remontowej stanowiącej 60% kosztów przedsięwzięcia remontowego. Beneficjentem premii remontowej są właściciele lub zarządcy budynków wielorodzinnych, których użytkowanie rozpoczęło: • przed dniem 14 sierpnia 1961 r. lub co najmniej 20 lat przed dniem złożenia wniosku o premię remontową do banku kredytującego oraz • budynek ten należy do społecznej inicjatywy mieszkaniowej lub towarzystwa budownictwa społecznego; • budynek ten został wybudowany przy wykorzystaniu kredytu udzielonego przez BGK na podstawie wniosków o kredyt złożonych do dnia 30 września 2009 r. lub przy wykorzystaniu finansowania zwrotnego w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego bez względu na status prawny, z wyłączeniem jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych. Więcej informacji na temat możliwości dofinansowania można pozyskać ze strony: https://www.bgk.pl/podmioty-ryнку-mieszkaniowego/modernizacja-i-rewitalizacja/premia-remontowa-z-funduszu-termomodernizacji-i-remontow/?gclid=Cj0KCQjwjvaYBhDIARIsAO8Pke0Bc9zj_SXOzpDG7-pyqS0tQjEU2wf4z-NAibrbbOxX50gy_mYuPM8aAk8uEALw_wcB
Finansowanie z fundacji	Istnieje pozyskiwanie funduszy zewnętrznych pochodzących z fundacji. Można tu wymienić np. fundacje bankowe, Fundację LOTTO Milion Marzeń, Fundację Polska Miedź – KGHM, Fundację PGNiG, Fundację Orange.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Źródło dofinansowania	Cele i przedmiot dofinansowania
	Więcej informacji na temat możliwości dofinansowania można pozyskać ze stron: https://www.fundacjalotto.pl/ http://fundacjakghm.pl/ https://fundacja.pgnig.pl/ https://fundacja.orange.pl/ https://fundacja.santander.pl/ https://www.citibank.pl/poland/kronenberg/polish/index.htm https://www.fundacijakobp.pl/ https://www.pekao.com.pl/o-banku/odpowiedzialnosc-spoleczna/fundacja-banku.html#

11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

W okresie obowiązywania *Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028*, gmina przeznaczy środki na konserwację zabytków zdobyte ze źródeł publicznych lub prywatnych. Będą one przeznaczone na cele wyznaczone przez administrujących zabytkowymi obiektami. Na bieżąco wg potrzeb wykonywane będą prace renowacyjne obiektów umieszczonych w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Biorąc pod uwagę korzystne położenie Gminy Rzezawa oraz sporą ilość obiektów posiadających wartości zabytkowe Gminny Program Opieki nad Zabytkami stanowić będzie pomocne narzędzie w ukierunkowaniu polityki gminnej w zakresie rozwoju turystyki, promocji i ochrony dziedzictwa kulturowego, prowadzonej w sposób uporządkowany i długoterminowy. Wszystkie te elementy przyczynią się do postrzegania gminy Rzezawa, jako przyjaznej turystom i inwestorom, dumnej ze swoich walorów zabytkowych oraz dbającej o własne dziedzictwo kulturowe i historyczne.

Gmina Rzezawa Uchwałą nr XLII/277/2018 RADY GMINY RZEZAWA z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie zasad przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków położonych na obszarze Gminy Rzezawa, nie stanowiących jej własności przyjęła do realizacji Uchwałą na rzecz dotacji dla obiektów zabytkowych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Uchwałą Nr LV/402/23 Rady Gminy Rzezawa z dnia 18 września 2023 r. dokonano zmiany uchwały Nr XLII/277/2018 z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie zasad przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków położonych na obszarze Gminy Rzezawa, nie stanowiących jej własności.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Załącznik nr I – wykaz zabytków nieruchomych

Tabela 5. Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rzeszawa.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
1.	Borek	Figura św. Rodziny		1799	1856/1922 r.
2.	Borek	Figura Chrystusa		865/1	1954 r.
3.	Borek	Dom	28	347	XIX/XX w.
4.	Borek	Dom	29	380	XIX/XX w.
5.	Borek	Dom	57	467	XIX/XX w.
6.	Borek	Dom	58	468/1	XIX/XX w.
7.	Borek	Dom	61	517	XIX/XX w.
8.	Borek	Stodoła	61	517	XIX/XX w.
9.	Borek	Sklep	73 A	849	1936 r.
10.	Borek	Dom	80	610	1938 r.
11.	Borek	Dom	82	612/1	1930 r.
12.	Borek	Kapliczka	82	612/1	1930 r.
13.	Borek	Dom	106	1427	1908 r.
14.	Borek	Dom	112	1422	2 poł. XIX w.
15.	Borek	Dom	118	1365	1879 r.
16.	Borek	Dom	130	1324	1910 r.
17.	Borek	Dom	134	1319/1	XIX/XX w.
18.	Borek	Dom	137	1315/1	1920 r.
19.	Borek	Dom	138	1314/6	1930 r.
20.	Borek	Figura Chrystusa	138	1314/6	1932 r.
21.	Borek	Dom	142	1313/2	1900 r.
22.	Borek	Dom	147	852	1937 r.
23.	Borek	Szkoła podstawowa	148	1799	1890 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
24.	Borek	Dom	149	854/1	1913 r.
25.	Borek	Dom	150	855	1900 r.
26.	Borek	Dom	157	863	XIX/XX w.
27.	Borek	Dom	183	900	XIX/XX w.
28.	Borek	Kapliczka NMP	193	1012/1	XIX/XX w.
29.	Borek	Dom	194	1011	XIX/XX w.
30.	Borek	Dom	603	145/1	XIX/XX w.
31.	Borek	Dom	604	155	XIX w.
32.	Borek	Obora	604	155	XIX w.
33.	Borek	Stodoła	604	155	XIX w.
34.	Borek	Dom	bn	157	XIX/XX w.
35.	Borek	Stodoła	bn	157	XIX/XX w.
36.	Borek	Cmentarz epidemiczny I		288	1873 r.
37.	Borek	Cmentarz epidemiczny II		1431/3	1873 r.
38.	Borek	Mogiła żołnierska		1975	1944 r.
39.	Borek	Cmentarz parafialny		1272/1, 1273/1, 1274/1	1981 r.
40.	Bratucice	Dom	7	1324/1	1936 r.
41.	Bratucice	Kuźnia	7	1324/1	1860 r.
42.	Bratucice	Dom	10	1273	1889 r.
43.	Bratucice	Dom	22	1292	1910 r.
44.	Bratucice	Stodoła/wiata	28	1376	1859 r.
45.	Bratucice	Stodoła	28	1376	1878 r.
46.	Bratucice	Dom	30	1448/1	XIX/XX w.
47.	Bratucice	Dom	40	1471	1860 r.
48.	Bratucice	Dom	42	1472	1920 r.
49.	Bratucice	Dom	45	1475	1935 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
50.	Bratucice	Dom	49	1485	1939 r.
51.	Bratucice	Dom	50	1486	1870 r.
52.	Bratucice	Dom	67	793	1926 r.
53.	Bratucice	Dom	68	688	1920 r.
54.	Bratucice	Stodoła	68	688	1920 r.
55.	Bratucice	Dom	78	703	1906 r.
56.	Bratucice	Stodoła	78	703	1920 r.
57.	Bratucice	Chałupa	82	583	1870 r.
58.	Bratucice	Dom	88	808	poł. XX w.
59.	Bratucice	Dom	91	803	1883 r.
60.	Bratucice	Stodoła	91	803	1890 r.
61.	Bratucice	Dom	93	802	1933 r.
62.	Bratucice	Chałupa	107	828	1870 r.
63.	Bratucice	Stajnia	107	828	XIX/XX w.
64.	Bratucice	Dom	110	833	XIX/XX w.
65.	Bratucice	Dom	114	818	1900 r.
66.	Bratucice	Chałupa	116	816	1900 r.
67.	Bratucice	Obórka	116	816	XIX/XX w.
68.	Bratucice	Dom	120	837/1	1910 r.
69.	Bratucice	Chałupa	164	1701	1870 r.
70.	Bratucice	Chałupa	175	1782	1880 r.
71.	Bratucice	Chałupa	176	1784	1936 r.
72.	Bratucice	Dom	206	1825	1935 r.
73.	Bratucice	Dom	207	1576	1930 r.
74.	Bratucice	Stodoła	211	1572	1880 r.
75.	Bratucice	Dom	217	1402	1932 r.
76.	Bratucice	Dom	221	1396	1910/1920 r.
77.	Bratucice	Chałupa	222	1395	1910 r.
78.	Bratucice	Dom	bn	1252	XIX/XX w.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
79.	Bratucice	Figura Chrystusa		1383	1898 r.
80.	Bratucice	Figura św. Trójcy	29	1388/1	1886 r.
81.	Bratucice	Cmentarz wojenny nr 318		963	1918 r.
82.	Bratucice	Leśniczówka	152	1983/1	1901 r.
83.	Bratucice	Kapliczka obok 196		1931	k. XIX w.
84.	Bratucice	Figura Madonny		780	1870 r.
85.	Bratucice	Kapliczka słupowa obok 205		904	1933 r.
86.	Bratucice	Krzyż obok 200		1832/2	1900 r.
87.	Buczków	Kapliczka na drzewie	15	370	XIX/XX w.
88.	Buczków	Stodoła	44	296/1	2 poł. XIX w.
89.	Buczków	Dom	46	306	XIX/XX w.
90.	Buczków	Dom	51	512	I. 30 XX w.
91.	Buczków	Dom	56	245	I. 30 XX w.
92.	Buczków	Dom	82	186	I. 30 XX w.
93.	Buczków	Dom	86	169/1	I. 30 XX w.
94.	Buczków	Dom	104	494/1	I. 30 XX w.
95.	Buczków	Dom	107	466	XIX/XX w.
96.	Buczków	Stodoła z oborą	110	415	2 poł. XIX w.
97.	Buczków	Szkoła podstawowa	114	405/1	XIX/XX w.
98.	Buczków	Dom	129	511/5	I. 30 XX w.
99.	Buczków	Kaplica Św. Antoniego		588	1919 r.
100.	Buczków	Kapliczka Ludowa		590	1834 r.
101.	Dąbrówka	Figura Chrystusa		348	1938 r.
102.	Dąbrówka	Krzyż		248/3	1936 r.
103.	Dąbrówka	Dom	4	248/3	1935 r.
104.	Dąbrówka	Obórka	4	248/3	1935 r.
105.	Dąbrówka	Dom	38	361	I. 30 XX w.
106.	Dąbrówka	Stodoła	40	355	1922 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
107.	Dąbrówka	Dom	57	395	1922 r.
108.	Dąbrówka	Brodło	57	395	1940 r.
109.	Dąbrówka	Dom	107	597/2	XIX/XX w.
110.	Dąbrówka	Dom	145	1070	I. 20 XX w.
111.	Dębina	Dom	14	257	1934 r.
112.	Dębina	Obora w zagrodzie	14	257	1934 r.
113.	Dębina	Stodoła w zagrodzie	14	257	1934 r.
114.	Dębina	Dom	16	249/1	1890 r.
115.	Dębina	Obora w zagrodzie	16	249/1	1900 r.
116.	Dębina	Dom	17	254	1910 r.
117.	Dębina	Stodoła w zagrodzie	24	212	1933 r.
118.	Dębina	Dom	24	212	1933 r.
119.	Dębina	Dom	28	171/3	pocz. XX w.
120.	Dębina	Stodoła w zagrodzie	28	171/3	pocz. XX w.
121.	Dębina	Dom	40	16	1935 r.
122.	Dębina	Dom	45	10	1935 r.
123.	Dębina	Dom	52	51/6	I. 30 XX w.
124.	Dębina	Dom	53	260	1939 r.
125.	Dębina	Krzyż	55	53/1	XIX/XX w.
126.	Dębina	Stajnia	59	92	XIX/XX w.
127.	Dębina	Stodoła	59	92	XIX/XX w.
128.	Dębina	Dom	64	126	XIX/XX w.
129.	Dębina	Stodoła	64	126	XIX/XX w.
130.	Dębina	Obora	64	126	XIX/XX w.
131.	Dębina	Stodoła w zagrodzie	72	127/2	1926 r.
132.	Dębina	Stodoła w zagrodzie	76	173	I. 20 XX w.
133.	Dębina	Krzyż		207	1912 r.
134.	Dębina	Figura Chrystusa		18	1951 r.
135.	Jodłówka	Dom	2	990	1920 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
136.	Jodłówka	Dom	3	994	1938 r.
137.	Jodłówka	Dom	11	1009	XIX/XX w.
138.	Jodłówka	Dom	15	1013	1931 r.
139.	Jodłówka	Dom	16	1014/1	1920 r.
140.	Jodłówka	Figura Matki Bożej	21	1020/1	1894 r.
141.	Jodłówka	Dom	22	1021/1	1920 r.
142.	Jodłówka	Dom	28	1032	1930 r.
143.	Jodłówka	Figura Matki Boskiej	39	1061	1868 r.
144.	Jodłówka	Dom	48	1073/4	1910 r.
145.	Jodłówka	Madonna	48	1073/4	1900 r.
146.	Jodłówka	Dom	52	1079/1	1930 r.
147.	Jodłówka	Dom	58	1095/1	1934 r.
148.	Jodłówka	Dom	82	742	1926 r.
149.	Jodłówka	Krucyfiks	90	702	1911 r.
150.	Jodłówka	Dom	93	660/1	1926 r.
151.	Jodłówka	Dom	95	668/2	1920 r.
152.	Jodłówka	Krzyż	98	682/2	XIX/XX w.
153.	Jodłówka	Dom	100	703/2	XIX/XX w.
154.	Jodłówka	Dom	103	709/1	1930 r.
155.	Jodłówka	Dom	109	744	1917 r.
156.	Jodłówka	Dom	126	791	XIX/XX w.
157.	Jodłówka	Dom	132	806	XIX/XX w.
158.	Jodłówka	Dom	147	836	1900 r.
159.	Jodłówka	Dom	150	839	XIX/XX w.
160.	Jodłówka	Dom	151	840	1920 r.
161.	Jodłówka	Figura	161	857/2	1890 r.
162.	Jodłówka	Dom	165	864	1930 r.
163.	Jodłówka	Dom	180	888	1930 r.
164.	Jodłówka	Dom	185	894/2	1920 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
165.	Jodłówka	Dom	198	923	1930 r.
166.	Jodłówka	Dom	199	925	1920 r.
167.	Jodłówka	Dom	204	935	XIX/XX w.
168.	Jodłówka	Krzyż	208	943/2	1871 r.
169.	Jodłówka	Stodoła	211	956	XIX/XX w.
170.	Jodłówka	Dom	211	956	1930 r.
171.	Jodłówka	Dom	217	968	1924 r.
172.	Jodłówka	Dom	220	975/1	1920 r.
173.	Jodłówka	Dom	231	1080	1930 r.
174.	Jodłówka	Dom	279	964	XIX/XX w.
175.	Jodłówka	Dom		1103	XIX/XX w.
176.	Jodłówka	Kapliczka		1103	XIX/XX w.
177.	Jodłówka	Dom		1181	XIX/XX w.
178.	Jodłówka	Krzyż		772/1	1901 r.
179.	Jodłówka	Cmentarz epidemiczny		833/1	1860 r.
180.	Krzeczów	Dom	Ul. Pagorek 62 (dawn. 8)	1260	XIX/XX w.
181.	Krzeczów	Dom	Ul. Pagorek 60 (dawn. 9)	1261	I. 40 XX w.
182.	Krzeczów	Budynek gospodarczy	Ul. Pagorek 34 (dawn. 21)	1165	XIX/XX w.
183.	Krzeczów	Dom	Ul. Pagorek 34 (dawn. 21)	1165	XIX/XX w.
184.	Krzeczów	Dom	Ul. Pagorek 20 (dawn. 27)	1171	XIX/XX w.
185.	Krzeczów	Stodoła	Ul. Pagorek 20 (dawn. 27)	1171	XIX/XX w.
186.	Krzeczów	Dom	Ul. Pagorek 21 (dawn. 36)	1153/4	XIX/XX w.
187.	Krzeczów	Figura NMP	Ul. Pagorek 21 (dawn. 36)	1153/4	XIX/XX w.
188.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 178 (dawn. 51)	1141	XIX/XX w.
189.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 174 (dawn. 52)	1140/2	XIX/XX w.
190.	Krzeczów	Obórka	Ul. Krakowska 174 (dawn. 52)	1140/2	XIX/XX w.
191.	Krzeczów	Dom	Ul. Spokojna 17 (dawn. 65)	1041/3	XIX/XX w.
192.	Krzeczów	Stodoła	Ul. Krakowska 47 (dawn. 71)	1014/7	1920 r.
193.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 47 (dawn. 71)	1014/7	1910 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
194.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 80 (dawn. 77)	1005/3	1926 r.
195.	Krzeczów	Krucyfiks	Ul. Krakowska 60 (dawn. 80)	969	1924 r.
196.	Krzeczów	Stodoła	Ul. Krakowska 56 (dawn. 81)	966/2	1920 r.
197.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 56 (dawn. 81)	966/2	1895 r.
198.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 46 (dawn. 83)	963	XIX/XX w.
199.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 20 (dawn. 87)	956	1939 r.
200.	Krzeczów	Stodoła	Ul. Krakowska 106 (dawn. 106)	1030/1	1935 r.
201.	Krzeczów	Dom	Ul. Graniczna 6 (dawn. 134)	678/1	1935 r.
202.	Krzeczów	Dom	Ul. Różana 2 (dawn. 139)	684	1932 r.
203.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 21 (dawn. 145)	704	1925 r.
204.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 25 (dawn. 147)	706	1910 r.
205.	Krzeczów	Dom	Ul. Kręta 7 (dawn. 166)	721	XIX/XX w.
206.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 45 (dawn. 167)	756	1930 r.
207.	Krzeczów	Dom	Ul. Kręta 12 (dawn. 171)	725, 1014/7	1865 r.
208.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 75 (dawn. 179)	770/1	XIX/XX w.
209.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 75 179 B	769	XIX/XX w.
210.	Krzeczów	Stajnia	Ul. Szkolna 9 (dawn. 187)	796	1900 r.
211.	Krzeczów	Dom	Ul. Szkolna 21 (dawn. 190)	802/1, 802/2	XIX/XX w.
212.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 85 (dawn. 193)	799	1930 r.
213.	Krzeczów	Dom	Ul. Szkolna 1 (dawn. 194)	800	1937 r.
214.	Krzeczów	Dom	Ul. Szkolna 3 (dawn. 195)	801/1	1890 r.
215.	Krzeczów	Szkoła	Ul. Szkolna 2 (dawn. 200)	808	1935 r.
216.	Krzeczów	Krucyfiks	Ul. Krakowska 89 (dawn. 202)	810	1899 r.
217.	Krzeczów	Figura Madonny	Ul. Krakowska 93 (dawn. 203)	812/1	1880 r.
218.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 103 (dawn. 205)	825	1937 r.
219.	Krzeczów	Stodoła	Ul. Krakowska 129 (dawn. 207)	856/2	1937 r.
220.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 133 (dawn. 209)	858	XIX/XX w.
221.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska 133 (dawn. 209)	868	XIX/XX w.
222.	Krzeczów	Dom	Ul. Kaczeniec 18 (dawn. 223)	1871 (d. 880)	XIX/XX w.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
223.	Krzeczów	Dom	Ul. Kaczeniec 8 (dawn. 224)	1875 (d. 872)	XIX/XX w.
224.	Krzeczów	Dwór	Ul. Krakowska 147 (dawn. 237)	922	XIX/XX w.
225.	Krzeczów	Stodoła	Ul. Krakowska 147 (dawn. 237)	922	XIX/XX w.
226.	Krzeczów	Figura Madonny	Ul. Krakowska 155 (dawn. 239)	927	1855 r.
227.	Krzeczów	Dom	Ul. Krakowska	977	XIX/XX w.
228.	Krzeczów	Dom	Ul. Kaczeniec	866	XIX/XX w.
229.	Krzeczów	Kapliczka obok 112	Ul. Krakowska 97	813/2	1880 r.
230.	Krzeczów	Krzyż		1818	1911 r.
231.	Krzeczów	Cmentarz wojenny nr 315		695	1914 r.
232.	Łazy	Magazyn zbożowy, wł.RZD UJ		173/7	XIX/XX w.
233.	Łazy	Stodoła I, wł.RZD UJ Kraków		173/7	1937 r.
234.	Łazy	Dom Zakonnicy		173/3	lata 20, 80 XX w.
235.	Łazy	Stodoła II, wł.RZD UJ Kraków		173/7	pocz. XX w.
236.	Łazy	Czworaki	2	173/2	pocz. XX w.
237.	Łazy	Dom obok 16		479/1	XIX/XX w.
238.	Łazy	Dom	24	143	XIX/XX w.
239.	Łazy	Dom	Obok 35	103/3	XIX/XX w.
240.	Łazy	Budynek gospodarczy	36	452	lata 20 XX w.
241.	Łazy	Dom	40	102	1918-19 r.
242.	Łazy	Dom	41	585	1910 r.
243.	Łazy	Dom (dawna szkoła)	42	587	1900 r.
244.	Łazy	Stodoła	42	857	1900 r.
245.	Łazy	Spichlerz	43	583	lata 20 XX w.
246.	Łazy	Dom	43	583	lata 20 XX w.
247.	Łazy	Chlew	43	583	XIX/XX w.
248.	Łazy	Dom	52	595	lata 30 XX w.
249.	Łazy	Stodoła	52	595	XIX/XX w.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
250.	Łazy	Dom	63	625/1	po 1910 r.
251.	Łazy	Dom	65	628	1910 r.
252.	Łazy	Dom	66	631	1940 r.
253.	Łazy	Dom	76	511/5	XIX/XX w.
254.	Łazy	Dom	83	524	XIX/XX w.
255.	Łazy	Dom	84	524	XIX/XX w.
256.	Łazy	Krzyż	186		1936 r.
257.	Łazy	Kapliczka	198		XX w.
258.	Okulice	Figura N.M.P		825/2	1898 r.
259.	Okulice	Dom	3	809	1910 r.
260.	Okulice	Dom	4	810	1930 r.
261.	Okulice	Figura Chrystusa	4	810	1911 r.
262.	Okulice	Stodoła	8	813	1928 r.
263.	Okulice	Dom	15	786/1	1936 r.
264.	Okulice	Budynek gospodarczy	15	786/1	XIX/XX w.
265.	Okulice	Stodoła	15	786/1	XIX/XX w.
266.	Okulice	Dom	17	781	1910 r.
267.	Okulice	Stodoła	20	778	1936 r.
268.	Okulice	Kapliczka	23	771/1	1900 r.
269.	Okulice	Stodoła	26	407	1861 r.
270.	Okulice	Dom	28	409	1945 r.
271.	Okulice	Dom	31	412	1936 r.
272.	Okulice	Figura Chrystusa	36	417	1911 r.
273.	Okulice	Krzyż	39	418	1924 r.
274.	Okulice	Stodoła	43	422	1941 r.
275.	Okulice	Stodoła	44	764	1936 r.
276.	Okulice	Dom	45	427/1	1910 r.
277.	Okulice	Krzyż	48	762	1900 r.
278.	Okulice	Figura Anioła	51	761	kon. XIX w.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
279.	Okulice	Szkoła Podstawowa	51	761	1931 r.
280.	Okulice	Kościół paraf. p.w. Narodzenia NMP	54	428/5	1949-1959 r.
281.	Okulice	Dzwonnica przy Kościele	54	428/3, 428/4	1837 r.
282.	Okulice	Zespół posągów	54	428/2	1896 r.
283.	Okulice	Kapliczka przy ogrodzeniu	54	428/5	1 ćw. XIX w.
284.	Okulice	Figura N.M.P.	54	428/5	1947 r.
285.	Okulice	Chałupa	58	648/3	1920 r.
286.	Okulice	Chałupa	60	648/3	1936 r.
287.	Okulice	Chałupa	62	643/4	1864 r.
288.	Okulice	Dom	Bn	790	XIX/XX w.
289.	Okulice	Cmentarz parafialny		944/1	1790 r.
290.	Okulice	Miejsce pocmentarne		428/2, 428/3, 428/4	1588 r.
291.	Ostrów Królewski	Dom	1	327	1921 r.
292.	Ostrów Królewski	Dom	10	336	1923 r.
293.	Ostrów Królewski	Dom	11	377	I. 30 XX w.
294.	Ostrów Królewski	Dom	40	434/1	XIX/XX w.
295.	Ostrów Królewski	Szkoła podstawowa	48	453/1	I. 30 XX w.
296.	Ostrów Królewski	Stajnia	50	453	I. 30 XX w.
297.	Ostrów Królewski	Dom	52	460	I. 10 XX w.
298.	Ostrów Królewski	Stajnia	54	459	pocz. XX w.
299.	Ostrów Królewski	Dom	54	459	pocz. XX w.
300.	Ostrów Królewski	Dom	56	462	pocz. XX w.
301.	Ostrów Królewski	Dom	68	533	1908 r.
302.	Ostrów Królewski	Dom	83	502	I. 30 XX w.
303.	Ostrów Królewski	Dom	88	496	1934 r.
304.	Ostrów Królewski	Stodoła	88	496	XIX/XX w.
305.	Ostrów Królewski	Dom	89	487	1927 r.
306.	Ostrów Królewski	Figura Chrystusa	98	334	XIX/XX w.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
307.	Ostrów Królewski	Kuźnia	99	489/1	1938 r.
308.	Ostrów Królewski	Cmentarz parafialny		635/1	1985 r.
309.	Rzezawa	Dom	Akacyjowa 4 (d. 68)	1193	I. 30 XX w.
310.	Rzezawa	Chałupa	Akacyjowa 17 (d. 21)	1144/3	1935 r.
311.	Rzezawa	Stodoła	Akacyjowa 17 (d. 21)	1144/3	XIX/XX w.
312.	Rzezawa	Dom	Akacyjowa 24	1173	XIX/XX w.
313.	Rzezawa	Dom	Akacyjowa 32	1168/1	XIX/XX w.
314.	Rzezawa	Stodoła	Akacyjowa 32	1168/1	XIX/XX w.
315.	Rzezawa	Dom	Akacyjowa 34	1167	XIX/XX w.
316.	Rzezawa	Dom	Akacyjowa 40	1160	XIX/XX w.
317.	Rzezawa	Stodoła	Akacyjowa 40	1163	XIX/XX w.
318.	Rzezawa	Dom	Akacyjowa 50 (d.20)	1148/4	ok. 1930 r.
319.	Rzezawa	Dom	Bocheńska 15	1187	1920/30 r.
320.	Rzezawa	Dom	Bocheńska 16 (d.56)	531/2	XIX/XX w.
321.	Rzezawa	Krzyż	na skrzyżowaniu ul. Bocheńskiej z ul. Akacyjową (d.71)	1197	1911 r.
322.	Rzezawa	Krzyż	Bocheńska 42 (d.434)	508	1872 r.
323.	Rzezawa	Stodoła	Bocheńska 77	1138	XIX/XX w.
324.	Rzezawa	Dom	Bocheńska 114	464	XIX/XX w.
325.	Rzezawa	Dom	Bocheńska 130	457	XIX/XX w.
326.	Rzezawa	Chałupa	Boczna 3 (d.164)	940	kon. XIX w.
327.	Rzezawa	Dom	Boczna 7 (d.165 a)	942	XIX/XX w.
328.	Rzezawa	Krzyż	Brzeska	1575	1954 r.
329.	Rzezawa	Krzyż	Brzeska	1614	-
330.	Rzezawa	Dom	Cicha 11	1356/4	XIX/XX w.
331.	Rzezawa	Dom	Cicha 19 (d.241)	1366/2	XIX/XX w.
332.	Rzezawa	Dom	Długa 6b (d.78)	1259/3	1935 r.
333.	Rzezawa	Dom	Długa 6c	1258/7	XIX/XX w.
334.	Rzezawa	Dom	Długa 11 (d.219)	713	1920 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
335.	Rzezawa	Dom	Długa 15	726	XIX/XX w.
336.	Rzezawa	Stodoła	Długa 15	726	XIX/XX w.
337.	Rzezawa	Dom	Długa 21B (d.106)	744	1936 r.
338.	Rzezawa	Krzyż	Długa 22 (d.188)	896/1	1907 r.
339.	Rzezawa	Dom	Długa 23 (d.108)	755/2	1930 r.
340.	Rzezawa	Dom	Długa 24	899	XIX/XX w.
341.	Rzezawa	Dom	Długa 34	905/1	XIX/XX w.
342.	Rzezawa	Dom	Długa 38a (d.222)	909/7	1939 r.
343.	Rzezawa	Dom	Długa 46a (d.175)	920	1920/30 r.
344.	Rzezawa	Dom	Długa 61 (d.131)	830	1931 r.
345.	Rzezawa	Dom	Długa 62 (d.167)	935/2	1930 r.
346.	Rzezawa	Dom	Długa 74a	951/3	XIX/XX w.
347.	Rzezawa	Dom	Długa 78 (d.155)	954/1	1935 r.
348.	Rzezawa	Dom	Długa	931	XIX/XX w.
349.	Rzezawa	Dom	Długa 222 (d.142)	980	1935 r.
350.	Rzezawa	Stodoła	Jodłowa 6	1285	XIX/XX w.
351.	Rzezawa	Dawna Szkoła Podstawowa	Kościelna 6	1206	pocz. XX w.
352.	Rzezawa	Ochotnicza Straż Pożarna	Kościelna 8	1205	XIX/XX w.
353.	Rzezawa	Budynek poczty	Kościelna 8	1205	XIX/XX w.
354.	Rzezawa	Stodoła	Kościelna 14 (d.215)	1220	1920 r.
355.	Rzezawa	Dom	Kościelna 16 (d.214)	1223/1	1930 r.
356.	Rzezawa	Dom	Kościelna 18a (d.212)	1227	XIX/XX w.
357.	Rzezawa	Dom	Kościelna 19 (d.98)	1212	ok. 1920 r.
358.	Rzezawa	Figura N.M.P.	Obok ul. Kościelna 19 (d.78)	1211	1900 r.
359.	Rzezawa	Figura św. Józefa przed plebanią katolicką	Kościelna 23	1224/5	XIX/XX w.
360.	Rzezawa	Kościół paraf. p. w. św. Trójcy	Kościelna 23	1218	1844 – 1851 r.
361.	Rzezawa	Kaplica przy kościele	Kościelna 23	1218	1924-25 r.
362.	Rzezawa	Kapliczka przy kościele	Kościelna 23	1218	1924 -25 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzeszawa na lata 2025-2028

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr działki geodezyjnej	Czas powstania
363.	Rzeszawa	Ogrodzenie kościoła	Kościelna 23	1218	poł. XIX w.
364.	Rzeszawa	Obora przy plebanii	Kościelna 23	1224/5	ok. 1910 r.
365.	Rzeszawa	Plebania katolicka	Kościelna 23	1224/5	1911 r.
366.	Rzeszawa	Spichlerz przy plebanii kat.	Kościelna 23	1224/5	I. 30 XX w.
367.	Rzeszawa	Stodoła przy plebanii	Kościelna 23	1224/5	1930 r.
368.	Rzeszawa	Chałupa	Lipowa 8 (d.228)	1346	k. XIX w.
369.	Rzeszawa	Stodoła	Lipowa 13 (d.283)	1314/1	1940 r.
370.	Rzeszawa	Dom	Lipowa 29	1334	XIX/XX w.
371.	Rzeszawa	Dom	Mostowa 7 (d.207)	1288/2	1920 r.
372.	Rzeszawa	Figura Chrystusa	Skrzyżowanie ul. Kościelnej, ul. Długiej, ul. Szkolnej	1292/2	1940 r.
373.	Rzeszawa	Dom	Słoneczna 9	1283	XIX/XX w.
374.	Rzeszawa	Dom	Szkolna 5	1234	XIX/XX w.
375.	Rzeszawa	Dom	Szkolna 6	1228	XIX/XX w.
376.	Rzeszawa	Dom	Szkolna 12 (d.217)	1297	1920 r.
377.	Rzeszawa	Dom	Topolowa 1 (d.281)	1126	1929 r.
378.	Rzeszawa	Dom	Wieczysta 16	539/7	XIX/XX w.
379.	Rzeszawa	Stajnia	Wieczysta 16	539/7	XIX/XX w.
380.	Rzeszawa	Dom	Wiśniowa 1 (d.79)	1213	ok. 1935 r.
381.	Rzeszawa	Kaplica, cmentarz kat.	Wiśniowa	555	XIX/XX w.
382.	Rzeszawa	Kaplica cmentarna, cmentarz	Wiśniowa	555	XIX/XX w.
383.	Rzeszawa	Cmentarz parafialny stary	Wiśniowa	555	1840 r.
384.	Rzeszawa	Cmentarz parafialny nowy	Wiśniowa	555	1980 r.
385.	Rzeszawa	Dom	Wiśniowa 15	559/1	XIX/XX w.
386.	Rzeszawa	Most kolejowy	Szkolna	968	Początek XX w.

Źródło: Urząd Gminy Rzeszawa, weryfikacja terenowa.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rzezawa na lata 2025-2028

Spis tabel

TABELA 1. WYKAZ ZABYTEKÓW NA TERENIE GMINY RZEWAWA WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO.....	46
TABELA 2. WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY RZEWAWA.	52
TABELA 3. PRZYKŁADOWE MIERNIKI REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTEKAMI DLA GMINY RZEWAWA NA LATA 2025-2028.....	80
TABELA 4. MOŻLIWOŚCI POZYSKANIA ŹRÓDŁA DOFINANSOWANIA DZIAŁAŃ UJĘTYCH W GMINNYM PROGRAMIE OPIEKI NAD ZABYTEKAMI GMINY RZEWAWA NA LATA 2025-2028.	83
TABELA 5. WYKAZ OBIEKTÓW UJĘTYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW GMINY RZEWAWA.	96

Spis rysunków

RYSUNEK 1. GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY RZEWAWA.	27
RYSUNEK 2. POŁOŻENIE GMINY RZEWAWA NA TLE POWIATU BOCHEŃSKIEGO.	28